

ZASAVSKI

vestnik

LETO VII. — ŠTEV. 45

TRBOVLJE, 10. NOVEMBRA 1954

GLASILCO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

Do 20. novembra bodo izvršeni občni zbori SZDL

V Zagorju

Pred dnevi je bila v Zagorju sektorska konferenca Socialistične zveze, na kateri so se pogovorili o delu, ki ga je SZDL opravila od IV. kongresa, kako je izvrševala sklepe tega kongresa, o dobrih in slabih straneh dela posameznih organizacij ter o bližnjih letnih občnih zbora SZDL na področju bodoče zagorske komunne, ki so predvideni za drugo polovico tega meseca.

IV. kongres Socialistične zveze je dal organizacijam novo vsebino dela in nakazal nove oblike tega dela. SZDL v Zagorju je v svojih osnovnih organizacijah več ali manj zadovoljivo delala po sklepih kongresa in lahko to deo v primeri s preteklim letom ocenimo kot pozitivno. Delovanje Zveze je bilo opaziti skozi vse leto v političnem in kulturnem življenju delovnih ljudi v Zagorju. Številne akcije, kot n. pr. priprave na izlet na Ostrožno, občinski praznik, Teden kulture, Teden otroka, Dan upokoencev, gospodarska razstava v Zagorju, Kmečki teden na Izlahah s kmetijsko razstavo, Teden izseljenecv itd., so dobro uspeli. Velika udeležba na raznih prireditvah, predavanjih, roditeljskih sestankih, raznih političnih konferencah in podobno, je v največji meri za sluzga organiziranega dela SZDL. Tudi udeležba na članskih sestankih je boljše. Znatno je poraslo zanimanje za zborovlincev. Socialistična zveza je po svojih rajonskih in vaških odborih seznanjala članstvo na svojih sestankih o vseh važnejših vprašanjih naše notranje in zunanje politike, kakor n. pr. tržaško vprašanje, obisk maršala Tita v drugih državah, obisk tujih državnikov v Jugoslaviji, obisk raznih inozemskih socialističnih delegacij pri nas, obrazlaganje raznih gospodarskih in drugih uredb itd. Pa tudi pri raznih gospodarskih vprašanjih je SZDL v Zagorju napravila koristne korake: sklicala je delavske svete vseh podjetij po vprašanju znižanja cen, ob kateri priložnosti so razpravljali o boljšem gospodarjenju v podjetjih, o večji storilnosti, varčevanju in podobno. Posledice te koristne pobude je že opaziti. Kolektivni so začeli razpravljati o boljši razdelitvi narodnega dohodka, o razširitvi industrije, o razvijanju novih vej industrijske in obrtne dejavnosti, o gospodarskem kriminalu, o šušmarstvu v gospodarstvu itd.

To bi bil v glavnem oris dela SZDL v Zagorju v preteklem obdobju. Vsekakor bi pa bilo zanimivo vedeti, kdo je organiziral in opravil to delo. Tukaj je potrebno, da se pomudimo na notranji organizacijski delom v SZDL. Čeprav smo z opravljenim delom na splošno lahko zadovoljni, je vendar pravilno, če opozorimo tudi na napake in na nepravilne prijeme dela v osnovnih organizacijah Socialistične zveze. Prvi pobudnik in organizator za izvršitev vseh nalog je bil mestni občinski odbor SZDL. Le-ta je bil z majhnimi izjemami delaven. Vsak član tega odbora je bil zadolžen za posebne naloge ali pa za delo v rajonskih in vaških odborih. Vendar pa je glavno breme ležalo na ramenih treh oziroma štirih odborov, največ seveda na predsedniku in tajniku. Zato nekateri rajonski, zlasti pa vaški odbori niso napravili vsega, kar bi morali in lahko storili. Temu je pač kriva slaba povezava med občinskim odborom in rajonskimi oziroma vaškimi odbori. Pa tudi v rajonskih in vaških odborih niso vsi člani izvršili svojih nalog. To se je opazilo pri pobiranju članarine, pri obiskih članskih sestankov, na zborih volivcev itd. Tako so nekateri pobirali član-

arine pobirali članarino v posameznih odborih kar za več mesecev skupaj, v nekaterih pa kar za pol leta. S tem so grobo kršili sklep občinskega odbora, da se mora članarina pobirati vsak mesec sproti, da se s tem omogoči kontrola o politični situaciji na terenu. Tu je bila slabost pač v tem, da so za pobiranje zadržali ljudi s pomanjkljivo politično zavestjo, ki so svojo nalogo zanemarjali. Zato bo treba v bodoče za pobiralec članarine izbrati politično razgledane tovariše, ki bodo ob vsakem mesečnem obisku ljudi tudi politično delali jih obveščali o naših političnih in gospodarskih vprašanjih, si beležili na terenu politično delavnost članov in njihove upravičene želje in pritožbe, o svojih ugotovitvah pa nato poročali na seji odbora. Nekateri rajonski odbori še vedno nimajo urejene redne dežurne službe ob določenih dneh. Zato prihajajo čestokrat stranke na občinski odbor SZDL, ki pa zaradi ugleda rajonskega odbora in pomanjkljivega poznavanja razmer v prizadetem okolju raznih prošelj in predlogov ne more in ne sme reševati.

SZDL je prav tako premo storila v pogledu idejno-političnega dviga svojih članov. Socialistična zavest še vedno ni v zadostni meri prodira v vrste delovnih ljudi, zlasti pa kmetov, kar močno ovira naš politični, gospodarski in kulturni napredek. Res je sicer, da smo imeli v pretekli sezoni v okviru Ljudske univerze nekaj dobrih predavanj, referate na raznih konferencah, zborih in posvetovanjih, toda vse to je pre malo. Vse to delo je bilo bolj kampanjsko, čud pa bi moralo stalno in načrtno. Iz tega razloga je SZDL sklicala predsednike in tajnike vseh društev in organizacij, da pripravijo načrtno študijsko deo. Za vodilne ljudi in aktiviste so že organizirani debatni večeri, v doglednem času pa nameravajo začeti delati z Delavsko univerzo, v kateri bodo zlasti člani naših delavskih svetov in upravnih odborov dobili potrebno podlago in znanje za pravilno delavsko in družbeno samoupravljanje ter za reševanje raznih družbenih in gospodarskih vprašanj.

O vseh teh problemih in še o drugem se bo treba na občnih zbora temeljito pogovoriti in v odbore seveda izbrati politično razgledane in delavljive ljudi.

V Trbovljah

Na zadnjih sestankih SZDL v Trbovljah so razpravljali o storjenem delu v organizaciji ter o pripravah za občne zbor, ki morajo biti po sklepu izvršeni do 20. novembra t. l. Medtem ko bodo občni zbori opravljeni do določenega termina po vseh organizacijah Socialistične zveze, se bo občni zbor v rajonu Trbovlje-Center nekoliko zavlekel, to pa zaradi tega, ker bodo imeli v tem rajonu najprej zbor po ak-

tivih, ki jih je osem, in tamkaj izvolili delegate za rajonski odbor SZDL.

V rajonu »Zasavje« bo občni zbor SZDL 16. novembra, na Dobrni 14. novembra, na Kleku pa 13. novembra. Prav tako bodo občne zbor opravili do določenega dne na Dobovcu, v Čečah in Gabrskem.

V Radečah

Na širši seji SZDL so razpravljali pred dnevi o bližnjih občnih zbora osnovnih organizacij. Govorili so tudi o bodočem delu občinskega odbora SZDL Radeče, ki bo opravljal svoje delo v okviru bodoče komunne, ker bo imel bodoči občinski odbor Socialistične zveze

zelo obširno delovno področje. Še ta mesec bodo občni zbori osnovnih organizacij. V bodoče bo na teritoriju radeške komunne 28 vaških odborov.

Na tej seji so tudi napravili načrt o organizaciji zborov SZDL, na katerih bodo predvsem razpravljali o organizacijskih vprašanjih. Nadalje so govorili o potrebi utrditve odborov in o boljši povezavi s članstvom. Na zborih, ki bodo v bližnjih dneh, bodo razpravljali med drugim o zadnjem govoru maršala Tita v zvezni ljudski skupščini. Na splošno je na tej seji prevladovalo mnenje, da se bodo organizacije SZDL morale v večji meri poglobiti v razna gospodarska vprašanja, če bodo hotele igrati vodilno vlogo v bodočih komunah.

Predlog o razdelitvi obračunskega fonda plač za rudarje

Na zadnjem razširjenem plenumu sindikata rudarjev Slovenije, ki je zasedal 29. oktobra v Trbovljah, so razpravljali o razdelitvi v uredbo Zveznega izvršnega sveta povlaščenega obračunskega fonda plač za rudarje. Da se to vprašanje pravilno reši, je plenum po razpravi in diskusiji imenoval komisijo 6 članov, ki je izdelala sledeči predlog:

Po zborih proizvajalcev odobreni povečani obračunski plačni fond naj se za dobo prvih osem mesecev tekočega leta razdeli kolektivom v obliki dobička po njihovih priložnostih.

Povečani obračunski fond plač je namenjen povečanju storilnosti dela, povečanju proizvodnje, rešitvi problema pomanjkanja

jamskih delavcev in pravilnemu nagrajevanju v jamih zaposlenih delavcev proti ostalim panogam.

Da se doseže na rudnikih povečana storilnost dela, naj se uvede čimprej progresivni akord pri odkopavanju in pripravi (progresivna premija na enoto mere).

Na ostalih delovnih mestih, ki so vezana direktno s proizvodnjo, kot je n. pr. odvoz, strežnje osebe pri mehanizaciji, separacija, jalovišča, tehnično nadzorno osebje itd., naj se uvedejo premije.

Ta predlog, ki je naveden v teh točkah kot ukrep za povečanje proizvodnosti dela, je treba vskladiti z možnostmi, ki jih daje povečanje obračunskega fonda plač, pri čemer je upoštevati instrumente družbenega plana za leto 1955.

Za izboljšanje zaščite delovnih ljudi

Važni predlogi

Z NOVIM ZAKONOM O SOCIALNEM ZAVAROVANJU BODO ZAVODI ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE SE BOLJ UDELEŽENI PRI IZVAJANJU PREVENTIVNE ZAŠČITE PREBIVALSTVA

Številna mnenja in ankete v zvezi s predlogom novega zakona o socialnem zavarovanju, so pokazale, da moramo ustvariti na kar najbolj široki osnovi vsa razpoložljiva sredstva za preventivno zaščito naših delovnih ljudi.

Predlog novega zakona predvideva poleg problematike splošne zdravstvene zaščite tudi posebne nove uredbe o udeležbi zavodov za socialno zavarovanje glede preventivne zaščite prebivalstva.

Seveda tudi do sedaj zavodi niso bili neaktivni pri izvajanju preventivne zaščite, saj so na razne načine pomagali in dajali sredstva za splošne preglede ljudi, za zdravje otrok itd. Toda v tem pogledu nismo imeli nobenih zakonskih predpisov — to so bile več ali manj akcije, odvisne od posameznih ustanov socialnega zavarovanja in njegovih organov.

Osnutek novega zakona vsebuje tudi odredbe glede preventivne zaščite: Uredbe o dolžnostih in pravicah zavodov v pogledu ustvarjanja preventivne zaščite, uredba o obveznih pregledih prebivalstva pred zaposlitvijo, odredbo o zagotovitvi finančnih sredstev itd. Podrobnosti glede izvajanja teh odredb bodo prepustene posameznim republikam, kajti nekod bodo potrebe večje, ponekod manjše. Odredbe predpisujejo le podrobnosti glede dolžnosti zavodov v zvezi z zdravstvenimi pregledi učencev v gospodarstvu, mladih delavcev in občasnih pregledov delavcev, zaposlenih na težkih in zdravju škodljivih delovnih mestih. Podrobno so odredene tudi obveznosti zavodov glede

organizacije občasnih sistematičnih fluorografskih pregledov vseh zavarovancev in specialnih pregledov zobovja otrok.

Posebno važen je predlog, da so zavodi pooblašteni organizirati izredne zdravstvene preglede vseh zavarovancev, zaposlenih v posameznih podjetjih ali ustanovah in zahtevati komisijske preglede delovnih pogojev, kjer so boleznijo oziroma obolenja močno razširjena.

Tudi predlog o možnosti zavodov, da v sodelovanju z množičnimi in gospodarskimi organizacijami organizirajo skupna

izboljšanja zdravstvenih razmer zavarovancev in njihovih otrok. Seveda bodo za sedaj te možnosti omejene zaradi pihih sredstev, ki bodo na razpolago. Novost, ki je pomembna, predstavlja začetek obveznih pregledov vseh onih, ki se prvič zaposlijo oziroma ob priložnosti ponovne zaposlitve po daljši prekinitvi, kakor tudi sprememb poklica.

Zagotovitev finančnih sredstev za preventivno zaščito je v predlogu zakona urejena na ta način, da bo vsak lokalni zavod izdajal obvezen odrejen

odstotek od svojih dohodkov (najmanj tri odstotke, a po odloku skupščine tudi več) v fond za preventivno zaščito. Sredstva za ta fond se bodo lahko večala tudi iz drugih fondov, ne bo pa mogoča uporaba teh sredstev v nobene druge namene.

Vsekakor bodo zavodi za socialno zavarovanje in njih podružnice lahko izpolnjevale naloge, predvidene v novem zakonu. Izboljšanje preventivne zaščite pa bo mnogo pripomoglo k poboljšanju zdravja naših delovnih ljudi.

Ali znamo ločiti kulturo od „kiča“?

Je že tako v Trbovljah, da smo močno »udarjeni« na prireditve, ki nam jih oznanjajo kričeči plakati in napovedujejo »gala predstave« raznih telepatov, čarodejev in drugih — kaj hladni pa gremo mimo oznanil, ki nam napovedujejo domače koncerte, akademije ali uprizoritve gledališke igre. V prvem primeru smo lahko prepričani, da se bo v dvorani trlo ljudstva, v drugem pa prireditelji nikdar ne morejo povedati vnaprej, kakšen bo finančni, pa tudi moralni uspeh prireditve.

Tako je bilo tudi pred dnevi, ko je Trbovlje obiskala »evropska prvakinja« v težki kategoriji. Do kraja smo napolnili dvorano, pričakujmo napovedane »bravure«, ki jih bo izvedla »ženska nad ženskami« s svojo silno močjo v zobeh, rokah in nogah — za naše pojme res nekaj nenavadnega. In tako so se vrstile točka za točko, odmore v

programu je izpolnjeval partner »najmočnejša« žene, seveda spet »priznanji« hitroprestec — celotno izvajanje pa je bilo za beljeno z osladnimi dovpti. No — ne bomo kritizirali večerne predstave, saj je vendar vsakomur dano na prosto, da se udeleži, češar hoče. Vprašujemo se pa, ali je bilo prav, da se je take predstave udeležila tudi naša šolska mladina? Vedno po-

udarjamo »kulturo ljudstvu«, zlasti mladini, v tej prireditvi pa je bilo tako malo kulturnosti, da se vprašujemo, kaj je napolnilo šolska vodstva, zlasti gimnazijo, da so svetovali šolski mladini obisk te predstave. Zelo radovedni smo namreč, da li bodo v bodoče tudi koncerti in gledališke igre tako obiskane, kot je bila ta prireditev.

V Zagorju so zborovali rudarji

Zagorje, 7. novembra
V nedeljo je bilo v Zagorju množično zborovanje rudarjev, ki ga je na pobudo delovnega kolektiva sklical sindikat rudarjev. Navzočih je bilo okrog 200 rudarjev. Namen zborovanja je bil, da se pomenijo o nedavno objavljenem sklepu Zveznega izvršnega sveta o zvišanju plačilnega fonda za rudnike. Na zborovanju so po daljši razpravi zadožili člane Okrajnega zbora

proizvajalcev, da uredijo pravilno izvajanje te uredbe. Rudarji so na tem zborovanju ostro obsodili nezadostno delo vodstva sindikata rudarjev, zlasti pa delavskega sveta rudnika, ki ni obveščal delovnega kolektiva o svojem delu. Grajali so tudi dviganje cen za nekatero blago in so zahtevali več kontrole nad poslovanjem gostinskih, trgovinskih in ostalih manjših podjetij.

SPREJEM V SOVJETSKI AMBASADI

V prostorih Sovjetske ambasade v Beogradu je bil včeraj svečan sprejem v čast 38-letnice Oktobrske revolucije. Prisostvovali so tudi predsednik Zvezne ljudske skupščine Moša Pijade, podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in član Zveznega izvršnega sveta Koča Popović, Ivan Gošnjak in drugi. Pri sprejemu so bili tudi diplomatski predstavniki drugih držav.

PROSLAVA 460-LETNICE CRNOGORSKE TISKARNE

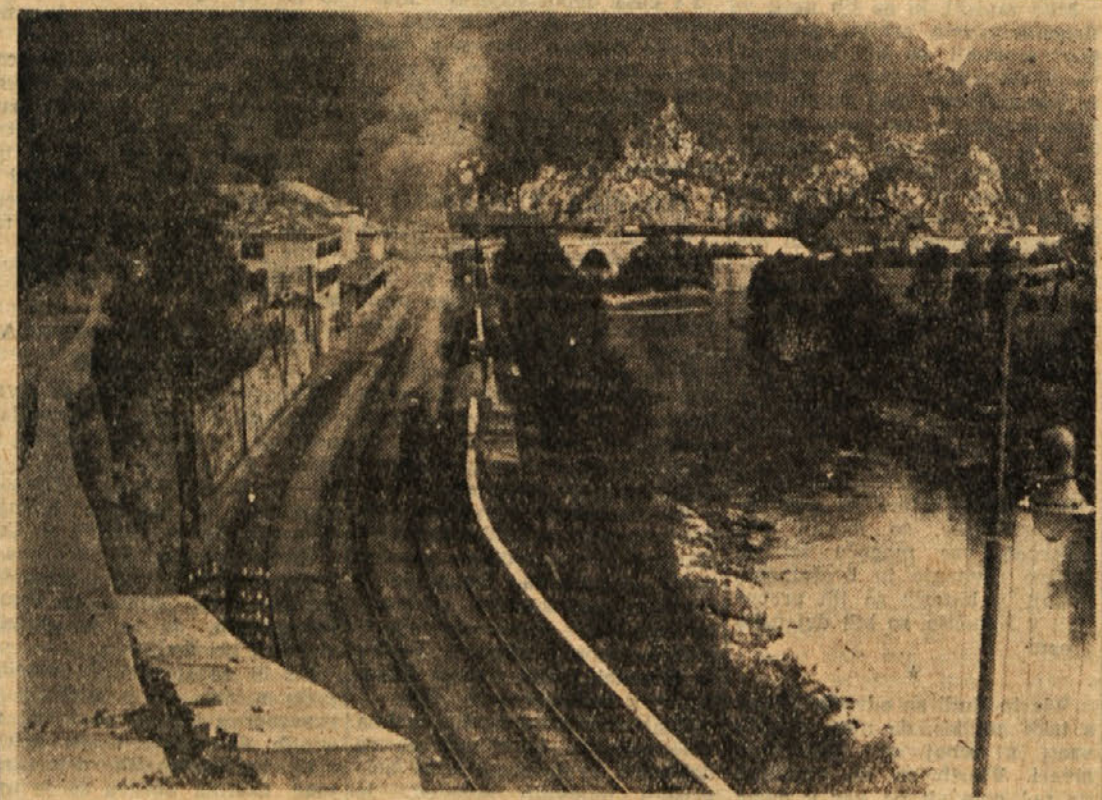
Včeraj so v okviru proslave 460-letnice Crnojevičeve tiskarne v Obodu pri Rijeki Crnojeviča odkrili spominsko ploščo na hiši, kjer je delala ta prva tiskarna. V Umetniški galeriji na Cetinju pa je bila odprta razstava crnogorskega tiska.

DESETLETNICA »NOVE MAKEDONIJE«

V vasi Vranovci pri Titovem Velusu so odkrili včeraj spominsko ploščo na hiši, kjer so leta 1944 tiskali prvo številko časopisa »Nova Makedonija«. V Skoplju je kolektiv »Nova Makedonija« priredil slovesen sprejem.

Zrebanje obveznic II. Ljudskega posojila

Beograd, 6. nov. Osmo zrebanje obveznic II. Ljudskega posojila bo 17. t. m. ob 16. uri v direktoriji državnih posojil Narodne banke FLRJ. Po postavljenem planu Zrebanja bo razen dobitkov amortiziranih 5 odstotkov obveznic.

Pogled na Zidani most

Milan Vidic:

(Nadaljevanje)

Zagorski rudarji-pevci na obisku pri izseljencih v Severni Franciji

Res, prav majhna je bila Patova gostilnica s skromno oparo, vendar je v njej vela neka domačnost, ki je drugod, v nešteti francoskih cafejih in okrepčevalnicah nismo občutili. Patu se je že na obrazu poznalo, da je Slovenec. Kazila ga je le v Franciji menda nekam neogibna bareta, nagel okras francoskih »polluiev«, ki je menda niti v spanju ni odložil. Kasneje ko smo se spoznali, nam je pripovedoval zanimivosti, ki jih je razlagal s pravo slovensko pristnostjo in gorečnostjo.

Njegovo majhno gostišče je postalo pravcati labirint. Osemdeset ljudi ni malo in Pat jih je redkokdaj spravil toliko skozi svoja vrata. Toda z nami so prišli tudi naši rojaki, ki so nas pričakovali na postaji — prihajali pa so še drugi Novica o našem prihodu se je kot blisk raznesla po vseh kolonijah, kjer žive naši rojaki. In Lens s svojo okolico ni majhen.

ZAČELI SO NAS »PRODAJATI«

Kaj kmalu se je jelo »prodajanje«, kakor je šaljivo pripomnil naš predsednik; vsaka slovenska družina je sprejela po enega ali dva pevca. Tako so se domenili že prej na skupnih sestankih svojega društva. In potem se je začelo kar po vrsti. Če nikoli, smo tokrat občutili razloček med ženskimi in moškimi: najprej so šle v denar pevke. Čudno — vsaka slovenska družina je hotela imeti pri sebi dekleta. Seveda je vsako »protestiranje« ostalo brez uspeha. Dokler so bila »naprodaj« dekleta, so morali moški čakati. Šele ko so bile vse naše pevke prodane, smo prišli na vrsto tudi moški. Seveda so bili pevci do takih hudobni in so na ta račun zbijali nešteto šal, ki pa so se jim dekleta seveda izmuznile. Po dveh dobrih urah so bili vsi pevci in pevke odani.

Šele sedaj smo izvedeli, da so nas precej razmetali — razmetali pravim, kajti res nismo vedeli, da prebivajo naši rojaki tudi v okolici mesta. Tako so morali nekateri v Bruay, ki je oddaljen od Lensa približno 30 kilometrov. Spet drugi so oddali v Sallaumines, ki je 5 km od mesta, nekateri pa na šahte, ki so zaznamovani s številkami. Pozneje bom pripovedoval o zanimivostih teh šahtov in njihovih kolonijah.

Preden sta se oba zbora odpejala k svojim gostiteljem. Je bil kratek posvet: določili smo čas vsakodnevni sestankov oziroma vaj, kajti koncert je bil določen za nedeljo. Imeli smo časa skoro tri dni — Tako se je končala prva etapa našega popotovanja. Priznati moram, da smo bili vsi utrujeni. Vsak je hlepel po kopeli in postelji.

V severni Franciji je najbolj razvita industrija. Za Francoze pomeni njihov sever isto, kot Nemcem Westfaliska. Ta kos francoske zemlje hranj v svojih nekih velikanskih bogastva. Nj menda kraja, kjer v severni Franciji ne bi bilo kakšne tovarne ali drugega industrijskega obrata. Najdragocenejši pa so za Francoze njihovi premožnosti rudniki. Premog jim pomeni

utrjevanje njihove moči v industriji, premog jim je bogastvo, ki je neprecenljivo. In Lens, kjer smo bili gostje naših izseljencev, je eden izmed krajev, kjer kopljejo in pridobivajo najboljši premog. Lens je mesto. V zadnjih tridesetih letih se je razvil, kot se razvijajo le industrijska mesta. Naši rojaki, zlasti upokojeanci — in teh je v Lensu največ — so pripovedovali o vtisih, ko so prispejali v ta

Preselezniki »svobode«. Toplice Francoskega rudarstva v članici ženskega pevkega zbora polagajo lovoro venec pred Spomenikom padlim v Lensu

rudnik pred dvajsetimi, tridesetimi leti. Rudnik je bil zelo majhen, izkoriščali so ga še v omejenem obsegu — ni bilo še tamkaj »šahtov«, teh znanih rudarskih življenj. Toda v zadnjih desetletjih se je Lens razvil. V zrak so zrasli novi, višji stolpi šahtov. Odprli so nove jame in zgradili tovarne in stanovanjske kolonije. Trpljenje rudarja je bilo nepopisno. Rudniki oziroma jame so bile slabo mehanizirane. In kar je bilo še bolj strašno in nevzdržno — bolezen »silikoza«, ki je razazajala dolgo desetletja in uničevala življenja našim ljudem. Da, silikoza, ta najbolj zavrata bolezen, je neusmiljeno kosila med rudarji. Menda ni družine, pa najsibo slovenske, češke ali poljske in francoske, ki ne bi občutila posledic te bolezni. In vzrok? Jame — nezdružne jame in premogov ter jačinski kameni prah. Do pred leti so v otonotnih jamah vrtali še »na suho«. Se pravi, da je silikoza nastajala od kamenega prahu. Delo v teh jamah je bilo neprimerne nevarnejše kot pri nas Rudarji so vzdržali v jamah največ deset do petnajst let. Potem so obnemogli. Ni čuda da so v teh rudnikih še danes, ko so se razmere izboljšale in popravile, ko je odstranjena najhujša nevarnost — obolenje za silikozo — še vedno v veliki meri za posleni le ljudje tujih narodnosti: predvsem Slovaki, Čehi, Slovenci, Nemci in črni iz Alžira, Tunisa in drugih kolonij Francoske unije Francozi so neradi delali v jamah. Pa saj jim ni bilo treba Delovne sile je bilo dovolj. Še dandanes je tamkaj zaposlen največ tujcev.

Pred vojno so bili lastniki rudnikov zasebniki. Kapitalistu ni bilo mar, v kakšnih pogojih delajo rudarji. Njegovo geslo — ki smo ga občutili na svoji koži tudi mi — je bilo: iztisniti kar

se da več dobička! Sicer pa, kdo naj pričakuje, da bi bili kapitalistični mogotci boljši Rudarjeve osebnosti razmere niso bile najboljše. Res — dobro so rudarji zaslužili, dosti več kot naši doma, toda, kot sem poudaril, je bila ta veliki zaslužek v zamenjavo za njihovo zdravje.

In danes? — Danes so ti rudniki državni. Vsaj navidezno. Država mora še vedno plačevati odškodnino zasebnikom — in

kakor pripovedujejo, jih ne bo nikoli izplačala. Rojaki pravijo, da je zaslužek manjši kot prej, oziroma da se je njihov življenjski standard v primeri s predvojnimi občutno znižal. Zanimivo so stanovanjske kolonije, v katerih prebivajo rudarji. Zamislite si nekoliko pokopano zemljišče, ki je dolgo nekaj kilometrov. In na tem svetu stoji rudarske hišice, podobne druga drugi kot jajce jajcu. Res, revne so te hišice. Takšne, v kakršnih so nekoč prebivali naši delavci. Enolična podoba kolonije človeka ubija. Še bolj pa ubija kamniti tlak, ki je v kuhinjah. In potem vse razrite poti, ki drže v mesto in predmestje. Kolonjske ceste oziroma poti so podobne našim hribovskim potem, kjer vozijo le konji in druga živina. Hudo mušneži so mi dejali, da cest nalašč nočejo popraviti, kajti če bi jih izboljšali, »bi rudarji kupovali manj gum za svoja kolesa in motorje«.

V rudnikih delajo rudarji samo na dve izmeni — dopoldne in popoldne. Ponoči seveda tudi delajo v jami. Takrat pripravljajo sloje premoga, ki jih naslednji dan kopači odvažajo. Premog je dober in vsebuje kakih 4500 do 6000 kalorij. Kakor v vseh večjih francoskih rudnikih ga tudi že v samem Lensu predelavajo v katran, koks in podobno. V ta namen so postavili kar v mestu ustrezne tovarne. Izražali so, da je to način, »ki najbolj nese« Sicer precej premoga prodajo železnicam in še drugim tovarnam, toda vse v bližnji okolici. Premog po znanih Ratenauih izračunih ne prenese dolgih transportov. Preveč ga podraži. Danes se na predmestnih poljanah Lensa vzpenja v zrak šestnajst šahtov. Nekateri od njih delajo noč in dan.

Ti šahti so pravzaprav utrip njih tolkli in držali brez hrane in vode. Tu ni bilo nobenih higienskih naprav. Stranišč sploh ni bilo nobenih. Pri zdravniških pregledih so z ženskami ravnali skrajno nasilno in brezobzirno. Za časa deportacije teh ujetnikov iz Rusije v Nemčijo so bolnike natrpali skupno z ostalimi v živinske vagon. V takšnem vagonu je bilo po 50 do 60 ljudi. Za hrano med vožnjo ni nihče poskrbel. Dostikrat niso dobili niti vode.

POLITIKA V FRANCIJI V Franciji so vodili Nemci politiko delovnega suženjstva z določeno diskrecijo. To je bilo v soglasju z občo politiko proti Franciji, s katero so se hoteli nacisti spočetka pomiriti.

Toda pravo srce Francije ni bilo nikdar v Vichyju. Ko se je Francija po naglem porazu spet zrasla, je postalo očito, da »galski devotki« ni mogoče ne dvoriti niti jo zapeljati.

V naslednjih mesecih je dobil Sauckel s Hitlerjevimi Göringovimi naredbami znatno večja pooblastila. Dobil je v roke popolno kontrolo nad administracijo. Iz svojih apartmajev v hotelu »Ritz« v Parizu je Sauckel poslal mnogo Francozov v suženjstvo in smrt. Ena izmed mer, ki jih je leta 1944 napravil ta človek, da se dokopije do francoskih in belgijskih delovnih sužnjev, je bila tale: »Najbolj zoprna stvar, proti kateri sem se moral bo-

Vse te ljudi so odvedli Nemci s tako naglico, da niso utegnili vzeti s seboj niti potrebnih stvari. Včasih so jih odpeljali na pol gole ali pa kar v nočni obleki.

Te ljudi so nagneti v kleti, jih tolkli in držali brez hrane in vode. Tu ni bilo nobenih higienskih naprav. Stranišč sploh ni bilo nobenih. Pri zdravniških pregledih so z ženskami ravnali skrajno nasilno in brezobzirno.

Lensa. Brez njih bi si tamkaj ne mogli misliti življenja — in kar je še več: ne bi si mogli služiti vsakdanjega kruha. Mogoče so vrvenje na šahtnih stolpih, ki brziyo od jutra do večera, vedno enako, z enoličnim ritmom otožne pesmi. Koliko zgodb se je že spletlo okrog teh znanih rudarskega življenja, kruha in zaslužka! Nemec ga pozna po svoje, Francoz spet drugače. Slovenec pa to življenje nekako ljubi. Ko so pred leti morali ustaviti neki šaht, naši ljudje tega niso sprejeli z navdušenjem. Morda so vedeli, da bo za nekaj ljudi manj kruha in zaslužka. Alžirci in vsi ostali iz Afrike pa to šahte so vražijo. Navajeni so pustinje, tamkajšnjega zraka in sonca ter vonja po morju. Sovražijo rudnike in ta srd se stopnjuje z vzhodom v jamo. Da, jamal Jama je tista, ki terja težak telesni znoj. Za jamo morajo darovati zdravje in neredko življenje.

Ko se konča vsakodnevno delo, ti ljudje šele zažive. Ko sem tretjega dne stal pred izhodom iz kopalnice, se mi je zdelo, da sem v Babilonu. Če nikjer, sliši tu nešteto jezikov, ki se razločujejo med seboj, kakor se razločujejo trgovci in trgovci v Lensu. Za ljudi, ki so po sedemurnem delu zapustili jamo, je to praznik.

(Nadaljevanje sledi)

Okrajni ljudski odbor Trbovlje

Po 2. odstavku 15. člena in 64. člena zakona o okrajnih ljudskih odborih (Ur. list LRS št. 19-69-52) v zvezi s 1. členom uredbe o spremembah in dopolnitvah uredbe o potnih in selitvenih stroških (Ur. list FLRJ št. 53-462-53) je okrajni ljudski odbor Trbovlje na skupni seji obhoda dne 28. septembra 1954 sprejel

ODLOK

o spremembi odloka o določitvi povračila za službena potovanja v mejah okraja Trbovlje

Odlok o določitvi povračila za službena potovanja v mejah okraja Trbovlje z dne 6. februarja 1953 (Ur. list LRS št. 9-63-53) se spremeni tako, da se njegovo prečiščeno besedilo glasi:

ODLOK

o višini dnevnice za uradna potovanja v mejah okraja Trbovlje

1. člen

Za uradna potovanja v mejah okraja Trbovlje se določajo te dnevnice:

1. za uslužbence od V. plačnega razreda navzgor 800 din;
2. za uslužbence od IX. do VI. plačnega razreda in za visoko kvalificirane delavce 700 dinarjev;
3. za druge uslužbence in delavce 600 din.

2. člen

Ta odlok velja od dneva objave v Uradnem listu LRS. Štev. 5052-1-54.

Predsednik OLO Trbovlje: Martin Gosak

Sem in tja po Zagorju

Danes moram spet malo »ošibat« zagorske mesarje. Zadnjič sem šel v mesarijo pri rudniški restavraciji in naročil le 1 kg govejega mesa. Mesar je odsekal 1 kg mesa in ga dal na tehtnico, ki je pokazala natanko 1 kg. Ko pa sem ga prinesel domov in ga stehal, ga je bilo le 95 dkg. Pa sem mislil, da je naša tehtnica netočna, in sem odnesel meso še k sosedu. Tudi tam ga je bilo le 95 dkg. Tako sem torej »daroval« 5 dkg mesa, a ne vem zakaj? Ko hodim po zagorskih mesnicah, vse pogosteje opažam, kako nastaja tako slaba vaga. Mesar namreč doda v skodelico kosti, ki jih potem tehta poleg mesa, ne da bi potrošnik za to vedel. Mislim, da bi se naj za ta pojav zanimala tudi trgovinska inspekcija in take brezvestne prodajalce razkrinkala in jih primerno kaznovala.

Z vso naglico gradijo v Zagorju novo cesto na odseku Grčar-Borišek. Dela bi šla še hitreje od rok, če ne bi nekateri ljudje zavirali gradnje ceste. Tako se na primer posestnik hiše, ki je napoti novi cesti, noče izseliti iz hiše, čeprav so mu ponudili v zameno za hišo že več stanovanjskih hiš. Druge rešitve pač ne bo, kot razlasihi hišo. V bližini te hiše bodo začeli graditi za nekega lastnika hiše avto cesto, ki bo prva v Zagorju. Upamo le, da ne bodo zahtevali vsi lastniki na levi strani ceste »Boris Kidriča« gradnjo take avto ceste!

V soboto zvečer sem šel mimo »Partizana« in slišal vpitje v dvorani. Pa sem se spomnil, da je v dvorani prvenstveni boksarski dvoboj. Ljudje so živžgali na prste in vpili nad sodnikom, da je bilo veselje. Sodnik, ki je vedno stal med vrvmi, se mi je kar smilil, posebno še, če je nasprotnik udaril domačina za vrat, in je potem moral zmerjati domačina, ki se je menda v kritičnem trenutku obrnil. Se potem, ko je vzdigoval tiste pobarvane table, nismo bili zadovoljni s sodnikom in smo se drli na ves glas. Se jaz sem ogorčen publici pomagal zmerjati sodnika, tako da nas je bilo drugi dan precej takih, ki smo bili hripavi. Najbolje pa je bilo na koncu, ko se je publika v dvorani in na galeriji smejala kar naprej, ko je domači nasprotnik bežal sem in tja med vrvmi. Če ne bi bil ring tako visok, bi morda

Nov otroški vrtec v Zagorju

Ta teden so končali vsa dela pri urejanju novega otroškega vrta v bivšem domu športnega društva »Proletarec« v pritličju. Tako so dobili zagorski malčki lastno urejeno prostore, na katere so morali že precej časa čakati. Prostorji so čedno urejeni, tako da bodo zagorski malčki v novem otroškem vrtcu našli res drugi dom. Risbiče je prisrčno napravil Jože Motnikar. Malčki se bodo kaj kmalu seznanili s palčki, s čarovnico, kraljico in kraljem, s koticami, z lisico, in kaj kmalu bodo postali z njimi dobri tovariši in prijatelji. Starši teh malčkov so lahko ponosni, da hodijo njihovi otroci v ta sodbno urejen vrt, ki ga je zgradila naša socialistična družba.

še zbežal iz njega. Pa naj mi prizadej nikar ne zameri. »Hec mora biti!« Sport me je tako zamikal, da sem šel v nedeljo na nogometno tekmo z deželno kom, da bi pomagal »namahati« sodnika. Gol so padali, kot da bi jih golman naročil. Pa tudi sodnik je sodil tako, kot da bi ga kdo podkupil, da sodi proti domačim. Ko pa so si domači že zagotovili zmago, je začel soditi za domače. — Pa naj bo konec o športu!

V nedeljo in ponedeljek je stara kramarica Jurceva spet precej zaslužila pri prodaji sveč. Zadnje dni oktobra je namreč v zagorskih trgovinah zmanjkalo sveč, zato pa je kramarica že prej nakupila sveče in jih te dni z dobrih kom preprodajala, saj je stala ena sveča (v lončku) 26 dinarjev. Prodala jih je pa tudi za precej dinarjev. Take in podobne primere prekupevanja bi bilo treba v bodoče ostro kaznovati.

Za danes je dovolj, pa drugič spet kaj več. Pozdravlja vas Jaka Vsevid

Ne vem kakšni so ljudje?

Kakor drugod, tako tudi na Izlah obseja organizacija RK že vseskozi po vojni. Od kraja je bilo res lepo število članov, sedaj se pa vsako leto število članov manjša. Vprašujemo se, kakšni so vzroki. Zdi se mi pa, da je samo eden.

Spomnim se dni, ko sem pobiral članarino. V marsikatero stanovanje sem vstopil z velikim strahom, ker sem že kar vnaprej slišal očitke in kritike. Skoraj vsakdo se je znesel nad mano z besedami: »Ne bom plačal, kar naj tisti plačujejo, ki prejemaajo kaj od RK, in mi jih začno naštevati.«

Precej nasprotujejo dvema mladima mamicama, ki imata nezakonske otroke. Pravijo, da ni prav, da podpirajo tako mlada dekleta, ki bi lahko delala. Je pa tudi nekaj družin, ki bi jim lahko zadostovala redna mesečna plača, imajo male otroke, ki pa so staršem deveta briga. Zato pa, kadar dobi RK na Izlah kakršnokoli pomoč od OORK Trbovlje, podelijo od tega nekaj tudi takim otrokom. Ljudje, no ne mislim za vse, le nekateri, se zaradi tega zgražajo, zakaj dajejo takšnim družinam pomoč. Zdi se mi, da vidijo samo starše, katerim ves denar steče po grlu, na otroke pa nihče ne pomisli, kako taki starši skrbijo in vzgajajo otroke, ki so prepuščeni sebi samim.

Imam vtis, da bi vsi radi pomoč od RK, če se spomnim tega dogodka.

Pred časom me je poprosila za pomoč RK celo oseba, kjer sta sama z možem in on je jamski delavec. Pravi mi: »Prosim te, tovariš, ti si nekaj pri odboru RK na Izlah, daj, če boste dobili kaj oblačil iz Trbovelj, za mojega moža za ene hlače.« Skoraj bi me zadela kap, ko sem zaslišal te besede. Čudno, dva sta in mož je — kakor sem že zgoraj omenil — jamski delavec, pa se ne moreta preživeti. Saj so družine, ki imajo po pet in še več otrok, pa živijo kolikor toliko dobro in lepo.

Je že tako, da če bi si ljudje znali gospodariti, ne bi bilo treba nobenemu revno živeti.

Bič kljukastega križa

Lord Russell

(Nadaljevanje)

V letih 1941—1945 so nacisti odpeljali preko 5 milijonov inozemcev kot delovne sužnje v Nemčijo. Večina od teh — natančno število ni poznano — se nikoli več ni vrnila v svojo domovino.

TEROR NAD CIVILNIM PREBIVALSTVOM NACISTIČNA VOJNA DOKTRINA

Nacistična politika glede suženjskega dela je zasledovala dva smotra: eden izmed teh je bila uporaba tuje delovne sile za vzdrževanje obratovanja nemške vojne mašine, drugi — logična posledica nacistične rasne teorije — pa je bil, da se z iztrebljenjem oslabe »inferiorni«, manjvredni narodi.

Nacistom ni bilo do tega, da bi večina teh deportirancev preživela to trpljenje in se spet vrnila domov. Ne, ti ljudje so pomrli ali pa so jih pobili na stotine. Mnogi tisoči žive še danes kot razseljeni.

Sestavni del splošnega nacističnega načrta totalitarnega vojskovanja — program suženjskega dela — je organiziral in upravljal nacistični minister

dela Fritz Sauckel (ki je priznal, da od 5 milijonov inozemskih delavcev ni prišlo niti 200.000 prostovoljno v Nemčijo) ter minister za oborožitev in vojno proizvodnjo Albert Speer. Sauckel in Speer sta prišla pred nürnberško mednarodno sodišče. Sauckel je bil obsojen na vislice, Speer pa na 20 let ječe.

Kamor koli je prišla nemška vojska, so zbirali ljudi in jih pošiljali na delo v Nemčijo. Spočetka so Nemci poskušali nabirati prostovoljce, toda ko se je ta način pokazal kot brezuspešen, so ga opustili in začeli s prisilnim rekrutiranjem.

UGRABITELJSKE TOLPE V POLJSKI

Prva žrtev je bila seveda Poljska Frank. Hitlerjev »gauleiter«, si je zadal nalogo, da bo v Poljski zbral milijon delavcev. Dal je svoji policiji nalogo, da obkolj poljske vasi in da ob nabiranju delavcev uporabi prisilne, ugrabiteljske metode.

Leta 1942 je izdal Fritz Sauckel naredbo, da v Ukrajini rekrutirajo dva milijona delavcev za prisilno delo v Nemčiji. Himmler, šef nacistične var-

nostne službe, je napisal: »To, kar se godi z Rusi, me niti ne zanima. Da-li druge nacije žive v prosperiteti ali pa poginejo, me ne zanima le toliko, kolikor so nam potrebne kot sužnji za našo kulturo.«

Med zapiski, ki so jih našli v Rosenbergovem arhivu po njegovi aretaciji, so bili listki, ki so jih nacistični cenzorji izrezali iz pism Rusov med vojno. Na nekem listu je napisano sledeče: »Ti si ne moreš zamisliti teh zverstev. Prišlo je povelje, da najdejo 25 delavcev, toda nihče se ni prijavil. Tedaj pa je prišla nemška policija in zažgala hiše vseh tistih, ki so pobegnili... Ljudem, ki so prihiteli na pomoč, je bilo prepozdano, da pogasijo ogenj. Strašno so jih pretepli in aretirali. Ljudje so padali na kolena in poljubljali policiste ter prosili za usmiljenje, a ti so jih pretepli s pendreki.«

V zbirnih in tranzitnih taboriščih, skozi katera so pošiljali te nesrečnike, so morali le-ti pretrpeti vse mogoče žalitve, surovo ravnanje in brutalnosti. Pogoj, v katerih so jih prepeljali v Nemčijo, so bili dejansko grozni.

Vse te ljudi so odvedli Nemci s tako naglico, da niso utegnili vzeti s seboj niti potrebnih stvari. Včasih so jih odpeljali na pol gole ali pa kar v nočni obleki.

Te ljudi so nagneti v kleti,

jih tolkli in držali brez hrane in vode. Tu ni bilo nobenih higienskih naprav. Stranišč sploh ni bilo nobenih. Pri zdravniških pregledih so z ženskami ravnali skrajno nasilno in brezobzirno.

Za časa deportacije teh ujetnikov iz Rusije v Nemčijo so bolnike natrpali skupno z ostalimi v živinske vagon. V takšnem vagonu je bilo po 50 do 60 ljudi. Za hrano med vožnjo ni nihče poskrbel. Dostikrat niso dobili niti vode.

POLITIKA V FRANCIJI

V Franciji so vodili Nemci politiko delovnega suženjstva z določeno diskrecijo. To je bilo v soglasju z občo politiko proti Franciji, s katero so se hoteli nacisti spočetka pomiriti.

Toda pravo srce Francije ni bilo nikdar v Vichyju. Ko se je Francija po naglem porazu spet zrasla, je postalo očito, da »galski devotki« ni mogoče ne dvoriti niti jo zapeljati.

V naslednjih mesecih je dobil Sauckel s Hitlerjevimi Göringovimi naredbami znatno večja pooblastila. Dobil je v roke popolno kontrolo nad administracijo. Iz svojih apartmajev v hotelu »Ritz« v Parizu je Sauckel poslal mnogo Francozov v suženjstvo in smrt.

Ena izmed mer, ki jih je leta 1944 napravil ta človek, da se dokopije do francoskih in belgijskih delovnih sužnjev, je bila tale: »Najbolj zoprna stvar, proti kateri sem se moral bo-

riti, je bila trditve, da v teh distriktih ni organizacije za rekrutacijo Francozov in Belgijcev ter za njihovo pridobitev za delo. Tako sem moral izobraziti cel štab ljudi obeh spolov, ki so za dobro plačilo šli na lov za ljudmi, ki so jih omamljali s pijačo in drugimi pripomočki.«

Bilo je torej mnogo Francozov, ki so se po kakšnem takim večeru, ki so ga preživeli zunaj, da so se prihodnje jutro v živinskem vagonu, ki je bil na poti v Nemčijo, prebudili z glavobolom in karto, s katero so se vozili preko kakšne tovarne za orožje v Porurju, v Dachau in druga koncentracijska taborišča.

PAPIRNATA POKRIVALA PROTI MRAZU

Taborišča, v katerih so živeli inozemski delavci, je upravljalo podjetje ali tovarna, v kateri so delali. Neko tako taborišče je bilo v Schandelachu. Njegovi stanovalci so delali v bližnjih tovarnah firme »Steinöl u. Co.« Življenjski pogoji, prehrana in higiena so bili v tem taborišču skrajno slabi. Hrana je komaj zadostovala, da so se ujetniki obdržali pri življenju.

Da bi se ti ujetniki zaščitili proti mrazu — in ujetniki so pravzaprav bili — so začeli na svojih deloviščih nositi pokrivala iz papirnatih cementnih vreč. Civilna uprava se je upirala proti tovrstni uporabi teh vreč in tako so bili ujetniki, ki

so jih uporabljali za pokrivala, po naredbi komande taborišča, ki je to prepovedala, kaznovani z batinami.

Kazen za tak prekršek je bilo — za javnost — 25 udarcev.

V taborišču ni bilo zdravnika in je vodil ambulanto človek, ki je bil v civilu krovec. Vse svoje operacije je delal z nožem, ki ga je razkužil v petroleju.

Taboriščni zdravnik-oficir je prihajal v taborišče samo zato, da je pregledal mrtve in izdal mrtvaške liste.

»KAPO«-SISTEM

V tem taborišču kakor tudi v vseh ostalih koncentracijskih in delavskih taboriščih je bil v veljavni tako imenovani »kapo«-sistem. Kapo je bil kak nemški kriminalni tip, ki so ga pripeljali v taborišče, da ga postavijo za starejšo ujetnikovo.

Tak »kapo« je bil zadolžen za nekaj blokov ali barak. V plačilo za brutalno disciplino, ki jo je držal med ujetniki, so z njim boljše ravnali. Ni mu bilo treba delati in dobival je več hrane in nekaj cigaret. Eden izmed »kapov« v Schandelachu se je pisal Grosse. Nekega ujetnika — bivšega ravnatelja sladkorne tovarne v Franciji — je Grosse ob neki priliki pretepal. Vsakokrat, kadar se je ta ujetnik od udarcev zgrudil na tla, ga je Grosse spet dvgnil in na novo pretepal. Stirje ure pozneje je ta nesrečnejši umrl.

(Nadaljevanje sledi)

Štirinajst dni med nemškimi rudarji

(Nadaljevanje in konec)

Seveda gre dobiček podjetja z malimi izjemami v celoti v žep kapitalista. Iz tega razloga torej v Nemčiji ne moremo govoriti o kakšnem stvarnem soodločanju delavcev g'ede proizvodnih sredstev, najmanj pa v tem pomenu, kot je to vprašanje rešeno pri nas. Nemški delavci lahko odločajo v svojih podjetjih le v sekundarnih drugovrstnih vprašanjih, na primer o delovnih odnosih, o zaposlitvi in odpustu delavcev in uslužbencev, o prenehanju dela ali presejitvi podjetja v drug kraj, o preusmeritvi proizvodnje itd. Pri sprejemanju ali odpustu delavcev in uslužbencev imajo obratni sveti pogosto samo pravico priporočila.

Po navedenem nemškem zakonu uveljavljajo delavci svoje pravice po zastopnikih, ki so jih izvolili v nadzorni odbor podjetja, obratni svet ali upravni odbor — določena vprašanja pa rešuje delavski direktor. Za boljše razumevanje pravkar navedenega naj na kratko obravnavamo kompetence oz. organizacijo nadzornega odbora, obratnega sveta, upravnega odbora in delavskega direktorja. Nadzorni odbor se ukvarja s problematiko gospodarsko-organizacijskega značaja. Sestavlja ga enajst članov; dva člana pošlje v ta odbor obratni svet podjetja, enega sindikat, enega višji sindikalni forum in enega okrajna oblast, ki pa ni v delovnem odnosu s podjetjem; ostalih pet članov določi uprava podjetja. Enajstega člana pa lahko predlaga sindikat ali podjetje. Če ne pride med njima do sporazuma, ga določi oblast. Mandat teh članov traja 4 do 5 let. To je tudi edini forum, ki ima pravico do vpogleda v bilanco podjetja.

V naslednjem smo postavili ministru za delo vprašanje, če ima nadzorni odbor pravico pregledati vse poslovanje. Odgovoril nam je pritrdilno. Le pristavil je, da so bilancne podatke sestavljene tako, da ti delavci ne morejo videti raznih gospodarsko-finančnih kamuflov in da je bodoča kontrola bilanc odvisna od tega, koliko se bodo ti odborniki strokovno usposobili za kritični pregled in presojo števil, navedenih v teh obračunih podjetij. To pa je praktično skoraj brez pomena, kajti kolikor bodo člani te kontrole sposobnejši za bolj kritični pregled bilanc, toliko bodo razumljivo prizadevali uradniki, ki so bolj veržirani v umetnosti prikrojanja resničnih bilančnih števil. Drugo vprašanje pa je vsekakor vprašanje o revolucionarnosti teh odborov, ki pa nanjo spet ni računati, zlasti ne zaradi pritrditve števila v odboru. V njem so uslužbenec podjetja, ki so na strani podjetja in hkrati bolj plačani od delavcev. Druga polovica ljudi v odboru je razumljivo tudi za to deo plačana — in to precej bolj kot delavci, ki jim je seveda na tem, da ne izgube svojega privilegiranega položaja, zaradi česar iščejo vedno kompromisni zaključek. Upravni odbor podjetja sestoji iz tehničnega direktorja podjetja, komercialnega direktorja in delavskega direktorja. Za vse sklepe je potrebna soglasnost vseh.

Nas je zanimala vloga delavskega direktorja. Njegova naloga pa ni, da štiti samo delavske koristi, kajti istočasno je odgovoren tudi za vsa vprašanja, ki so odločilna za napredek podjetja — to je, da zastopa tudi interese podjetja zato si delavci ne obetajo mnogo koristi od te funkcije. Za zdaj so postavljene delavski direktorji samo v težki industriji in v rudarstvu. Če se bo izkazalo da gospodarstvo v podjetju boljše napreduje, bodo uvedli delavske direktorje tudi v ostali industriji. Dosedanji pregledi še niso pokazali, da bi proizvodnja nazadovale, kjer je uvedeno mesto delavskega direktorja. Kakor naša skupina, tako tudi napredno misleči delavci v Nemčiji ne vidijo posebno velike demokratične pridobitve z uvedbo te funkcije, zlasti ne zaradi tega, ker je plača tega direktorja petkrat večja kot prejemki dobro plačanega janskega kopača. V obratnih svetih, ki ga sestavlja po 15 članov, imajo odborniki pravico stavljati predloge v pogledu higienskih zaščit in še glede drugih manjših, podrejenih vprašanj. Vsi ti tako imenovani demokratiški odbori pa bodo dobili vsekakor večji pomen, kadar pride do podražavljenj osnovne bazične industrije, ki jo ima v svojem programu socialno demokratska stranka v Nemčiji — kolikor ne bo ostalo samo pri teolitiziranju o tej zadevi.

Zahteva po soodločevanju delavcev v proizvodnji in njeni distribuciji ni kakšna nova ideja v nemškem delavskem in političnem gibanju. Vse te bitne elemente o ideji delavskega so-

odločanja opazimo že v prejšnjih formulacijah zahtev, ki jih je delavsko gibanje upravičeno postavljalo. Te zahteve pa so se pojavljale vsakokrat, kadar je bil nemški delavski razred idejno in organizacijsko dovolj močan, da postavi vprašanje svojega položaja v družbi na dnevni red. Tako je že pred sto leti nemška ustavodajna skupščina v Frankfurtu predvidela odredbe, po katerih volji vsako podjetje svoj delavski svet. Ti sveti bi se morali osnavljati na paritetnem principu ter bi jih sestavljali delodajalci, uradniki podjetja in delavci. To in še podobne zahteve je socialno demokratska stranka postavljala na svojih skupščinah in kongresih. Do ostvartitve te zahteve je prišlo do neke mere leta 1919, kjer se z zakonom o rudnikih predvideva državni svet, sestavljen iz 30 članov, v katerem je 11 predstavnikov sindikata.

S sedanjim ustavnim zakonom o podjetjih, s katerim se vprašanje soodločanja enolično ureja za celotno Zahodno Nemčijo, niso zadovoljni ne delavci ne sindikati ne socialno demokratska stranka. Nezadovoljstvo pa ima svoj vzrok v tem, ker zakon ne urejuje najbolj bitnih vprašanj, ki so jih postavili sindikati, pač pa njegove določbe omejujejo pravice soodločanja v taki meri ki je za delavce nesprejemljiva.

V čem je torej nesprejemljivo krčenje pravic delavcev v soodločanju? — Seja rudniškega ali tovarniškega sveta se mora sklicati, če to zahteva četrtina članov sveta. Sindikati pa nimajo pravice zahtevati sklicanja take seje, četudi so na dnevnem redu pereča vprašanja, ki

S. M.:

Nekaj o razvezi zakonske zveze

(Nadaljevanje in konec)

NEKAJ O RAZVEZI ZAKONSKE ZVEZE

Razvezo lahko terjata nadalje zakonec, ki ga je njegov zakonški drug zlobno ali brez upravičenega razloga zapustil. Razvezo sme zahtevati po šestih mesecih. Kot zlobna zapustitev se sodi tudi primer, če je zakonec svojega zak. tov. izgnal iz skupnega stanovanja. Pod zlobno zapustitvijo je razumeti zapustitev prav v namenu, da se zakonsko sožitje več ne vzpostavi. O zapustitvi brez upravičenega razloga pa govorimo takrat, kadar zakonec zapusti svojega zakonskega druga ravno v namenu, da pretrga zakonsko skupnost, toda brez upravičenega razloga za to ločeno življenje. Zato ne moremo govoriti o zapustitvi brez upravičenega razloga v primeru, ko živita zakonca ločeno sporazumno. V primeru, ko zakonec odide na službeno potovanje, ko je premeščen na drugo službeno mesto itd. Prav tako seveda ni govora o zapustitvi brez upravičenega razloga, če je žena zapustila moža, ker zaradi njegovega vedenja ni bilo več možno sožitje. Na splošno je takih primerov, ko gre eden ali drugi zakonec »v pustavo«, sorazmerno dosti, čestokrat se pa tudi tak zakonec ne zaveda, da je s tem že kriv razveze.

Nadalje lahko zahteva zakonec razvezo, če se je ljubezen zakonskega druga tako ohladila da je izginil in o njem dve leti ni glasu.

Zakonec sme tudi zahtevati razvezo, če je bil njegov zakonški drug obsojen zaradi kaznivnega dejanja zoper koristi ljudstva ali države ali za kakšno drugo nečestito dejanje (n. pr. tatvina, prevara, poneverba, ponarejanje listin ali denarja, krivo pričanje pred sodiščem), ali pa če je bil za kakšno drugo dejanje obsojen na kazen zapora ali strogega zapora dalje kot tri leta. Če je bil zakonec obsojen že pred sklenitvijo zakonske zveze in je drugi zakonec za to vedel, ne more terjati razveze. Ravno tako ne more zahtevati razveze zakonec, ki je zakonskemu drugu to izrečno ali molče z nadaljevanjem zakonskega življenja odpustil.

V vseh spredaj navedenih primerih govorimo o krivdinih razlogih — povsod se zahteva razveza zaradi take ali drugačne krivde drugega zakonca. Imamo pa tudi tako imenovani nekrivdini razvezni razlog, ki je določen v čl. 56 Zakona o zakonski zvezi. V tem členu je določeno, da je mogoče zahtevati razvezo, če je zaradi neskladnosti narav. trajnega sporazuma, nepremagljivega sovražstva ali iz katerega koli drugega vzroka zakonsko razmerje toliko razrahljano, da je skupno življenje nezmožno. Če so podani ti pogoji, se zakon ne razveže niti zaradi krivde enega zakonca niti zaradi krivde drugega zakonca, ampak brez kriv-

jih je treba nujno rešiti. Delodajalec je nadalje dolžan, da pri vsaki novi zaposlitvi delavcev ali uslužbencev obvesti o tem tovarniški ali rudniški svet. Če o tem vprašanju ne pride do sporazuma med vodstvom podjetja in svetom, ima podjetje vseeno pravico dočasne zaposlitve novih delovnih moči. V praksi pomeni to, da delodajalec lahko začasno zaposli kogar koli hoče, kajti trajanje te začasnosti ni zakonsko omejeno. Isto tako tudi o odpustu delovnih moči ne odloča tovarniški ali rudniški svet, pač pa delodajalec, ki je dolžan samo, da svojo namero sporoči svetu. Torej spet bitno krčenje pravic te ustanove v podjetju. Enako se po zakonski določbi v podjetjih nad 100 delavcev postavljajo revizijski odbori. Ti odbori imajo sicer pravico zahtevati vsa poročila o stanju v podjetju razen poročil o vprašanjih, ki sodijo med tajnosti podjetja. Tudi ta zakonska določba je v praksi iluzorna, kajti delodajalec sme vsako vprašanje ki mu o njem ni ljubo, da pride na dnevni red in se o njem poroča, proglasiti za tajno vprašanje podjetja. — Navedene zakonske določbe bi bile torej samo pomanjkljivosti v zakonskih predpisih — koliko pa kapitalisti lahko izkoriščajo zakonske določbe z raznimi umetno skrojenimi računskimi zaključki in bilancami, ki jim člani revizijskega odbora razumljivo niso kos in jih ne morejo spraviti na čisto, ker teh potvorb niti ne opazijo, si lahko sami mislimo. Te zakonske pomanjkljivosti nemški delavci dobro vidijo in se zavedajo, da je njihovo soodločanje samo navadna for-

malnost, pesek v oči. V tem je iskati vzrok brezbrzičnosti in pasivnosti nemškega delavca, ki noče niti teoretsko razmišljati o tem vprašanju, ker vidi, da se je stoletna idejna borba v praksi popolnoma izjalovila. Nemškega delavca bo pa vendar mogoče pritegniti k delu, ko bo sprevidel, da je tako imenovana »Mitbestimmung« začetna faza osnovne boje delavstva za oblast nad proizvodnimi sredstvi. Tu naj bi se torej začela idejna borba zahodnonemških sindikatov. Idejna borba idejno dviganje delavcev da bodo razumeli bistvo vprašanja oblasti nad proizvodnimi sredstvi, naj bi bil prvi korak nemških sindikatov, ki združujejo v svojih vrstah nad 6 milijonov delavcev in uslužbencev, katerim je mezdni odnos mora, ki se je hočejo otesti in postati »svoobodni ljudje«. Rešitev tega vprašanja je pa seveda v enaki meri naloga nemške socialno demokratske stranke, ki jo nemški delavci štejejo še bolj za svojo. Potrebna je torej enotna akcija in idejna borba, v kateri se bo delavski razred oborožil z dragocenimi izkušnjami, ki so prav tako pogoj za izpolnitev maksimalnega programa delavskega razreda, to je prevzema celotnega gospodarstva in njegovega upravljanja brez kapitalističnih pijavk. Pred dosego tega cilja pa bo pravilni razvoj nemške »Mitbestimmung« — soodločbe v podjetjih — lahko uspešno zaviral težnja nemških kapitalistov za centralističnim demokracijskim gospodvom, ki bi uničila vse doslej priznane pravice in pridobitve nemškega socialističnega gibanja.

Hidrocentrala na jezeru Walchensee

Stava

Pero, komercialist, se je vrnil iz inozemstva. Toda njegov sicer tako vedri obraz tokrat ni bil veder — nasprotno! Pero je bil v škripcih. Pero se je moral zagovarjati pred sodiščem.

Obtožen, Pero, ali veste, da ste zagrešili težak prestoppek? — ga je vprašal sodnik.

Ali veste, da je tudi poizkus podkupovanja uradnih osebo strogo kazniv? Ali veste, da je

poizkus podkupovanja carinskih organov dvakrat obsojanja vreden?

Pero, komercialist, je bil čista, preganjana nedolžnost:

— Tovariš sodnik, to je pomota! Prisegam vam, da je bila pomota! Se na misel mi ni prišlo, da bi poizkusil podkupovati kogar koli — kaj šele carinske organe!

— Ponudili ste vendar denar — je dejal sodnik.

— Kako ponudil? Kako denar? — je skočil Pero. — Jaz sem vendar samo hotel staviti s carinikom za tisoč dinarjev, da bo našel v mojem kečku tistih petdeset nalivnih peres...

Einsteinova

Veliki znanstvenik Albert Einstein je zelo raztresen. Nekega dne ga je srečal na ulici prijatelj in mu predložil skupno kosilo. Einstein je priporočil bližnjo gostilnico ter naročil natakarju, naj mu prinese samo kaj malega, ker ni prav nič lačen.

»To tudi ni čudno,« je dejal natakar mirno, »saj ste komaj pred pol ure pri tej mizi pospravili celo kosilo...«

Pri optiku

— Vi ste strašno kratkoviden. Kaj ste po poklicu?

— Astronom.

— Mamica, kako se imenuje ta žival?

— Svinja.

— Mamica, kako pa se imenuje, če je čista?

Nepričakovano

— Pomislil, sinoči sem, preden sem legla, pogledala pod posteljo. In res je bil nekdo pod posteljo.

— Seveda si takoj klicala na pomoč?

— Jaz ne, pač pa oni!

Tajinstrena »Rdeča nevarnost« nad New Yorkom

27-letni Garrett Cashman se je želel malce »sprehodu« nad New Yorkom zato si je zgradil originalno »vozilo« za polet nad New Yorkom: nabavil si je 70 balončkov, polnjenih s helijem, pod katere je privezal naveden stol se oskrbel s padalom in s »vozilom« se nato odpravil na »izprehode«.

Pojav tajinstvene »Rdeče« strasila na newyorškem nebu je izzvala pri Američanih pravega preplaha: eni so bili prepričani da so prišli Marsovci na obisk drugi spet da gre najbrž za najnovejšo »meteo« provokacijo — s tega newyorško javnost je zaježena.

Ko je Garrett Cashman pristal s svojim »vozilom«, ga je pričakovala kopica stražnikov, ki so z zanimanjem sprejeli njegovo izjavo, da je bil »sprehod« nad New Yorkom čudovit. Toda kljub temu so ga poveljci v policijski avtomobil in odpeljali za rešetke zaradi »ogrožanja javne varnosti«.

Ameriška armada bo izpopolnila svojo oborožitev z daljnostrelnimi raketami, imenovanimi »Rdeči kamen«, katerih predhodnica je bila nemška daljnostrelna raketa V-2.

da mora preskrbljeni zakonec plačevati nepreskrbljenemu zakonc, ki je nesposoben za delo ali nezaposlen, a ni kriv razveze, določen znesek za preživljanje, ki ustreza njegovim sredstvom. Ta kaj malo prijetni »davek na razvezo« zadene običajno moža. Če se razmere kasneje spremenijo (n. pr. žena še bolj oboli oz. se postara, moževi dohodki se povečajo) lahko zahteva razvezana žena zvišanje preživitve in spet pride do pravde.

Seveda pa tudi razvezana žena, ki sicer dobiva preživitno, nima od razveze samih koristi. Preživitina, ki razvezanega moža čestokrat dokaj zadene, ker jo plačuje s sebičnega vidika »čisto zastoj«, malokdaj znesa več kot 3000 ali 4000 din. saj dosti več mož plača do 10.000 dinarjev ne more prispevati. Precej bolj bi namreč živela dva človeka v skupnem gospodinjstvu z 10.000 din kot pa ločeno. Na drugi strani pa je hud udarec posebno za starejšo razvezano ženo, da po razvezi nima pravice do družinske pokojnine po razvezanem možu, preživitve pa po njegovi smrti tudi ne more več zahtevati.

Iz vsega prednega je torej razvidno, da je razveza zakona v bistvu le nujno zlo in da je naša dolžnost da skušamo to zlo čim bolj omejiti. Zaradi

de obeh. Če pa je zakonsko razmerje omajano izključno po krivdi enega zakonca, lahko zahteva razvezo samo drugi zakonec. Ta razvezni razlog je na eni strani širši, kot so tako imenovani krivdni razlogi, ker niso vsi primeri njim izrečno določeni, ampak se lahko zahteva razveza »iz katerega koli drugega vzroka« — na drugi strani pa je ožji, ker se zahteva še pogoj, da je zaradi tega zakonsko razmerje toliko omajano, da je skupno življenje nezdržno. Pri gornjih razlogih ta pogoj ni zahteven: zaradi prešustva se n. pr. lahko zahteva razveza, četudi zakonsko razmerje ni omajano. Na splošno lahko rečemo, da sodi ta razvezni razlog med manj solidne razvezne razloge, se pravi da je v primeru tega razveznega razloga razvezo težje doseči kot v primeru gornjih razlogov. Pravde, pri katerih navaja tožnik ta razvezni razlog, so čisto nezanesljive in tožnik dostikrat (običajno mož) tožbo zgubi. Navadno skuša doseči razvezo v primeru tega razloga nezvesti zakonec.

Posledice razveze zakonske zveze

Posledica razveze zakonske zveze ni samo sklenitev nove zakonske zveze — posledica, ki si jo eden ali oba razveznca čisto vroče želita — ampak je še več drugih velikokrat manj prijetnih posledic.

Predvsem dobi žena po razvezi spet ime, ki ga je nosila pred poroko. Edino v primeru, če je bila zakonska zveza razvezana po krivdi moža, sme obdržati njegovo ime, če pa se ji je pristudilo, lahko v tem primeru privzame svoje prejšnje ime.

Tehtne posledice ima razveza nadalje v dednem pravu. Zakonita dedna pravica zakoncev z razvezo popolnoma preneha. Če torej razvezanec umre, ne da bi napravil oporoko, ne dobi drugi zakonec po njem ničesar medtem ko bi sicer v takem primeru dobil eno četrtino, če bi umrl imel otroke, če pa teh ni, eno polovico. Ako je umrl napravil oporoko — in to pred razvezo —, ne dobi preživljel razvezanec iz take oporoke ničesar, čeprav bi mu bil umrl v oporoki kaj zapustil. Tako oporoka se z razvezo razveljavlja, tudi če bi je umrl razvezanec izrečno ne razveljavil. Če pa je razvezani zakonec tako dalečrežljiv, da napravi še po razvezi oporoko v korist razvezanemu zakonskemu drugu, taka oporoka seveda velja. To je važno vedeti za tistega zakonca, ki se je razvezal in ki želi, da bi njegov razvezani zakonci drug kljub temu po njem še dedoval. Napraviti mora torej novo oporoko.

Glede danih med zakoncem in ženo: običajnih danih ki sta si jih dala zakonca pred razvezo, ni treba vračati. Ostala

darila, zlasti taka, ki niso sorazmerna premoženjskemu stanju darovalca (n. pr. če je žena darovala možu kočo ali dragoceno knjigo), se pa morajo vrniti, in to v tistem stanju, v katerem so bila v trenutku, ko je nastal vzrok za razvezo (n. pr. takrat, ko se je mož s tem kolesom peljal prešustvovati). Pač pa obdrži zakonec k. ni kriv razveze, vsa darila, ki jih je prejel od zakonca, po čigar krivdi je zakon razveljavljen.

Pri razvezi se deli tudi skupno imetje zakoncev, to je vse premoženje, ki je bilo pridobljeno med zakonsko zvezo. Po sedanjih določbah je namreč vse imetje, ki je pridobljeno v času zakonske zveze z delom (semkaj torej ne sodi imetje, ki je bilo podarjeno ali podedovano), skupno premoženje obeh zakoncev in se določi delež vsakega izmed zakoncev glede na to, koliko je prispeval k pridobitvi tega imetja. Pri tem pa se šteje kot upoštevno delo ne samo služba, marveč tudi pomoč zakoncu v gospodinjstvu, hranitvi imetja itd. Zato ima žena, ki ni v službi, ampak možu samo gospodinjstveni delež na vsem imetju, ki si ga je mož pridobil med zakonom. Imetje se deli — če ne pride med zakoncem do sporazuma — v pravdi, ki je navadno zelo dolgotrajna, zapletena, zagrizena in draga.

Nadalje se v sodbi, ki se z njo izreče razveza, odloči tudi glede varstva, vzgoje in preskrbe skupnih otrok. Če se starši glede otrok niso sporazumeli, ali če sodi sodišče da ta njihov sporazum za otroke ni koristen, odredi sodišče, da naj vsi otroci ostanejo pri enem izmed zakoncev v varstvu in vzgoji, ali da naj se izroče nekateri enemu, ostali drugemu zakoncu, ali pa da se naj vsi otroci zaupajo tretji osebi ali ustanovi. Sodišče sme zaupati nego in vzgojo otrok tistemu izmed zakoncev, po čigar krivdi je bil zakon razvezan, če zahtevajo to koristi otrok. V praksi se navadno izroče majhni otroci materi. Drugi zakonec, ki mu otroci niso zaupani, ima pravico z njimi občasno. Včasih se zveži, da se kasneje razmere spremenijo in da tisti zakonec, ki mu otroci niso bili dodeljeni, zahteva izročitev otroka in se tako lahko ponovno začne bravda zaradi otroka.

Posledica izročitve otroka enemu izmed staršev je seveda ta da mora drugi zakonec prispevati k vzdrževanju tega otroka. Višino takega prispevka za vzdrževanje in vzgojo določi pristojno sodišče v sorazmerju s sredstvi vsakega izmed zakoncev: tisti, ki zasluži več, mora dati več, tisti, ki zasluži manj prispeva manj. Ako se pa premoženjske razmere spremenijo — seveda na zahtevo prizadetega zakonca, pri čemer spet pride do tožbe.

Posledica razveze je tudi ta,

TRBOVLJE

Otvoritev Ljudske univerze v Zg. Trbovljah v Domu „Svobode II“

Odbor Ljudske univerze SZ DL v Trbovljah II si je za letošnje sezono zadal bogat program predavanj, ki bodo v bodoče vsak četrtrek ob petih popoldne v Domu „Svobode II“. Otvoritveno predavanje je imel primarij trboveljske bolnišnice dr. Virgil Krasnik, ki je govoril o opeklinah. Obisk je bil prav dober. Po predavanju dr. Krasnika so predvajali jugoslovanski film »Manevri JLA leta 1954«.

Manevri JLA 1953 na filmskem platnu

Okrajni odbor Združenja rezervnih oficirjev se je odločil, da bo tudi v letošnji zimi priredil čimveč praktičnih predavanj za obveznike predvojaške vzgoje, rezervne oficirje in podoficirje. Kot prvega so predvajali preteklo sredo v Domu »Svobode II« film »Manevri JLA leta 1953« za gojence predvojaške vzgoje, ob 19. uri pa za rezervne oficirje in ostalo občinstvo.

Ta film bodo predvajali tudi v Zagorju, Hrastniku in Radečah.

Na Dobrni bodo imeli dne 29. novembra velik praznik

Mlado društvo »Svoboda-Dobrna« v Trbovljah, čigar jedro sestavlja agila in poštvovalna delavska mladina na Dobrni, bo na letošnji državni praznik, 29. novembra, odprlo svoj dom, ki so ga dogradili v zelo kratkem času. Dom »Svobode« na Dobrni bo nosil ime narodnega heroja Lojzeta Hohlkranta ter bo delavska mladina ob tej priložnosti odkrila pred Domom »Svobode«.

DONESEK H KULTURNI KRO NIKI ZAGORJA IN ZASAVJA

Matematik Josip Celestina - zasavski rojak

(Pred 110-letnico njegovega rojstva)

V tem letu smo slavili dve stoletnici znamenitega zasavskega rojaka, matematika in topničarskega strokovnjaka Jurija Vege, doma iz Zagorice nad Savo.

Razen Vege je dala naša dolina še več drugih slavnih znanstvenikov, med njimi tudi Zagorjane Josipa Celestina. Blizamo se 110-letnici njegovega rojstva. Prav bi bilo, da bi slavili njegovo 110-letnico, pa takrat je bila naša dolina v rokah nemškega krvoloka in naši ljudje so bili odtrgani od domov: po gozdovih, v ječah in taboriščih. Zato smo sredi težkih dni pozabili na moža, ki je zaslužen za razvoj slovenske matematike. Prav je, da opozorimo nanj ob 110-letnici njegovega rojstva, ki bo v februarju prihodnjega leta.

Do nastopa Jožeta Celestina so poučevali v naših šolah matematiko le v nemškem jeziku. Za pouk je manjkalo potrebnih slovenskih izrazov in knjig ter gre našemu Celestinu zahvala, da je ustvarjal slovensko matematično terminologijo. Vse izrazoslovje iz matematične vede nam je ustvaril prav zagorski rojak Celestina.

Ko sem bil nedavno v Zagorju, sem zamenjal iskal njegovo ime na kateri izmed zagorskih ulic. Pa bi bilo prav, če bi mu Zagorjani dali priznanje tudi na uličnih tablicah.

Ko smo letos sestavljali v Litiji predloge za imena trgov, cest in ulic, smo jih poimenovali v glavnem z imeni litjskih rojakov ali tistih, ki so delovali v Litiji, in tako doprinesli svoj delež k naši skupni kulturni dejavnosti ali gospodarskemu napredku.

Seveda nismo pri tem pozabili naših slavnih partizanskih borcev in političnih osebnosti.

S A H

Moštvo rudarja na drugem mestu

Preteklo nedeljo je bilo v Preboldu odigrano moštveno prvenstvo celjskega okrožja v šahu. Brzoturnirja se je udeležilo 7 moštev. Savinjan, I. (Sentpeter) Celje III., Zalec, Celje II., Rudar Savinjan II., Celje I. Prvo mesto je zasedlo Celje I., drugo mesto pa Rudar Trbovlje. Najboljši uspeh od posameznikov je dosegel Gerželj — 6 dobljenih partij (100 %).

Šahovska sekcija SSD Rudar razpisuje turnir brez kategorizacij. Vabljeni so tudi nečlani, posebno mladinci.

HRASTNIK

Mlada podružnica Planinskega društva na Dolu pri Hrastniku namerava postaviti drugo leto v Gori (Sv. Jurij) planinski dom. To so sklenili dolski planinci nedavno na širšem sestanku na Dolu. Planinci so povabili tudi zastopnike Spodnjega Hrastnika, kajti za Spodnjehrastničane je ta gora priljubljena izletna točka. Kljub temu da podružnici ni obljubljenih s strani Planinske zveze nobenih investicij, hočejo z lastnimi sredstvi postaviti to planinski postojanko, kjer je zelo bogata flora (avrikel itd.) in krasen razgled. Mladina Sp. Hrastnika se bo tu naužila tako potrebne svežega zraka in poštene zabave. Stavbišče je že kupljeno. V gradbeni odbor so bili izvoljeni med drugimi predsednik dolske planinske podružnice tov. Rudolf Bedenik, direktorju steklarne in kemične tovarne, eden od starejših planincev tov. Vitko Jurko itd., kar nam jamči, da se bo kmalu uresničila želja dolskih in spodnjehrastniških planincev.

TATVINA V TRBOVELJSKI CEMENTARNI

Anton B. delavec, stanujoč v Trbovljah, Kočdovarska ulica št. 8, si je meseca maja letošnjega leta prilačil na dvorišču cementarne v Trbovljah na škodo navedenega podjetja najmanj 53 kg starih ležajev in drobnih krogel med odpadnim železom. Na sodišču je obtoženec dejanje priznal in ga tudi obžaloval. Obsojen je bil zaradi kazenskega dejanja mašne tatvine na 10 dni zapora, vendar mu je sodišče to kazeno po čl. 48 pogojno odložilo za 1 leto. Oškodovanemu podjetju pa mora obtoženec povrniti storjeno škodo.

Novi kadri v Avto-moto društvu

Motoristi na proslavi 100-letnice trboveljske občine v povorki

Trboveljsko Avtomoto društvo se vztrajno bori, da vzgoji nove in nove kadre, kakor na primer lansko leto, ko je društvo uspešno zaključilo svoj strokovni tečaj. Tako se je letos spet pričel tečaj minuli teden v prostorih SD »Rudarja«, ki bo

trikrat tedensko. Na tečaju predavajo najboljši strokovnjaki, trajal pa bo predvideno tri mesece. Tečajniki so dvajset. Avtomoto društvo v Trbovljah bi nujno potrebovalo v prostore za svoje delovanje, toda doslej ni imelo posebne sreče.

Od godbenika do izrednega profesorja glasbene akademije

Kdo pa? Sin hrastniškega rudarja Hermana Bruna starejšega, Bruno Brun v Beogradu. Kot trinajstletnega dečka je poslal takratni učitelj Hofbauer z dovoljenjem svojega učenca in mladega telovadca, malega Brumčeta — tako so ga klicali njegovi sošolci — v Vojško godbeno solo v Vršac. Torej pred 31 leti. V začetku je imel Brunčeta hudo domotožje. Ukvarjal se je z mislijo, da bi pobegnil. A se je premislil, ker ni hotel delati sramote očetu in bivšemu učitelju.

Fantu je bila prirojena glasbena nadarjenost. Saj so bili njegov oče in bratje tudi dobri godbeniki. V veselju do glasbe in izredno marljiv je postal Bruno po štirih letih šolanja v Vršču prav dober vojaški glasbenik.

Prvo njegovo službeno mesto je bilo pri vojaški godbi nekeje v Makedoniji. Njegov sedem let starejši brat Jože, današnji kapelnik godbe JLA v Ljubljani, se je nahajal takrat kot godbenik pri vojaški godbi v Tuzli. Ta je dosegel, da je bil po nekaj letih premeščen tudi Bruno v Tuzlo. Pozneje sta prišla oba kot vojaška godbenika v Beograd, kjer sta imela priložnost, da se nadalje izobražujeta v glasbi. Brat Jože je nadvse pridno študiral in bil v tem pogledu neutrudljiv. Njega pa je z veliko vnemo poslušal mlajši brat Bruno in je postal odlični klarinetist. Kot tak je hodil igrat tudi v beograjsko opero.

Prišla je druga svetovna vojna. Po polomu jugoslovanske

član, in pri radijskih oddajah kot odlični klarinetist solist. Beograjski listi pišejo ob takih priložnostih o njem laskave ocene. Stejejo ga za talentiranega umetnika s solidnim tehničnim glasbenim znanjem.

Poleg tega je docent Brun v zadnjih letih obrnil pozornost na sebe z izrednimi pedagoškimi uspehi. Vzgojil je na Glasbeni akademiji v Beogradu nekaj generacij mladih klarinetistov, med katerimi je tudi Hrastničan Ernest Ačkun, sin rudarja, ki je prejel prvo nagrado na neki zvezni tekmi jugoslovanskih glasbenih umetnikov. Nagraden pa je bil tudi pri glasbeni tekmi v tujini.

Profesor Brun se pa ne ukvarja izključno s praktično pedagoško aktivnostjo. Upoštevač svoja pedagoška izkustva je napisal »Solo za klarinet«, ki so jo celo tudi glasbeniki odlično ocenili in ki predstavlja danes osnovno pouka klarineta v naših glasbenih šolah.

Profesor Bruno Brun, ki je kot sin rudarske družine v težkih življenjskih razmerah in z vzgledno marljivostjo dosegel visok položaj, naj bi bil za vzgled naših glasbenih nadarjenih delavski mladini. Starejši Hrastničani na smo ponosni na svojega rojaka in njegove lepe uspehe ter mu čestitamo k izrednemu napredovanju! L.H.

Kratke novice iz okraja Trbovlje

Požar v Strojnem mizarstvu v Trbovljah. — V noči od 2. do 3. novembra je okrog tretje ure zjutraj pričela goreti sušilnica v Strojnem mizarstvu v Zg. Trbovljah. Užgalo se je oblanje. Na kraj nesreče so prihiteli trboveljski gasilci v rekordnem času desetih minut ter jim je uspelo omejiti požar.

Pitališče za nedovoljeno nakupljeno živino. — Vse kaže, da bo treba prav nakupovalcem živine stopiti na prste. V Loki pri Zidanem mostu tamkajšnja Kmetijska zadruga ni bila pooblaščenca za nakup živine, vendar se je pečala s tem poslom, akoravno je bil zadrugi odkup živine prepovedan. Znaše se je zlasti predsednik KZ, ki je bil zaradi nedovoljene trgovine že enkrat kaznovan — toda saj je KZ plačala kazen! Da bi šel promet živahno naprej, so v zadnjem času organizirali kar na hitro roko pitališče — seveda v okviru Kmetijske zadruge. V to pitališče so zmetli 20 volov in v osemnaestih dneh doricili posamezne volje tudi za 49 kilogramov kar je zadrugo stalo nič manj kot 110.665 din. To je tudi zavisniško ugotovljeno. Razpoložljivi podatki kažejo, da sta predsednik te zadruge in njegov sodelavec kar lepo zaslužila.

Tečaji RK in Ljudske prosvete. — Tudi letošnje leto organizirata Ljudska prosveta okraja Trbovlje in Okrajni odbor Rdečega križa tečaje po Zasavju, to pa predvsem zaradi tega, da zlasti naša ženska mladina pridobi osnovno znanje o zdravstvu. Letos bo v našem okraju 15 tečajev, ki jih bo obiskovalo okrog 400 deklet. V sedemdeset predavalnih urah bodo te mladinke pridobile glavne pojme o ljudskem zdravstvu, o anatomiji, fiziologiji, higieni, epidemiologiji, o ljudskem zdravstvu in o splošnih nalogah zdravstvenega varstva.

Nov izvozni jašek v Zagorju. — V zagorskem rudniku in sicer na Lokah so pred nedavnim dali v pogon novo strojno napravo — izvozni jašek —, ki jo je rudnik dobil iz ZDA, vse ostale naprave so pa izdelali za ta jašek doma v Zagorju. Ta nova naprava bo v znatni meri olajšala izvoz prenoza iz zagorskih jam.

V Radečah so razpravljali o bodoči komuni

Kaže, da bodo s pričetkom leta 1955 začeli po vsem našem okraju posloovati že v okviru komun. To nam potrjujejo številni zadevni sestanki in priprave družbenih planov in proračunov v območju novih komun.

Tudi na področju LOMO Radeče je bilo na zborih volivcev v zadnjih dneh prav živahno. O izgradnji bodoče radeške komune so razpravljali v Radečah, Loki, Svibnem, Jagnjenici in Zidanem mostu. Medtem ko so povsod soglašali s priključitvijo k radeški komuni, je bilo v Loki nekaj ljudi proti temu načrtu, češ da naj Loka kot ena najstarejših občin ostane samostojna komuna. Na splošno pa se v Loki strinjajo s predlogom o vključitvi Loke v komuno Radeče, s katero se bodo združile tudi dosedanje samostojne občine Podkum in Dole pri Litiji. O tem vprašanju so v teh krajih že razpravljali, in poskrbeli bodo, da bodo v njih ostale ne-kakšne izpostave komune, tako da bodo določene posle zaradi oddaljenosti sedeža radeške komune lahko urečevali doma.

Seja LOMO Radeče

Prejšnji teden je bila seja ljudskega odbora občine Radeče, ki sta se je udeležila tudi predsednik OLO Trbovlje in sekretar SZDL trboveljskega okraja. Na seji so obravnavali vprašanje dozidave radeške nižje gimnazije, prav tako pa tudi vprašanje olepšanja Zidanega mosta. Prav tako so bile na dnevnem redu te seje cene naših trgovin. Vsi so se zedinili tudi glede tega, da bi bila v Radečah trgovina, ki bi se ukvarjala s prodajanjem določenih predmetov, ne pa, da ima vsaka trgovina vse od žebeljev do zobotrebcev. Nadalje so tudi načeli vprašanje izgradnje želenice čez Savinjo za učence, ki stanujejo v St. Petru (Brišah); pogovorili so se o potrebi pospešitve del na cesti Zidan most-Hrastnik, prav tako o ureditvi okrajne ceste proti radeški Papični. Ob koncu seje so obravnavali še vprašanje izgradnje upravnega poslopja za bodočo komuno.

V BORBI ZA ZNIŽANJE CEN!

VSAK DAN

NOVI VZORCI

VELIKA ZALOGA

ODLIČNA KVALITETA

SOLIDNA IZBIRA

DOBRA POSTREŽBA — MOSKO in ŽENSKO BLAGO za PLAŠČE, KOSTUME in OBLEKE v BOMBAŽNIH in VOLNENIH TKANINAH ter v VSEH VELIKOSTIH

ZENSKI PLAŠČI

MOSKE OBLEKE

FANTOVSKO OBLEKE

MOSKE KRATKE SUKNJE

PULOVERJE, moske in fantovske

VESTE, ženske in dekliske

PERILO, mosko in žensko

NOGAVICE VSEH VRST

Ravno tako vedno na zalogi:

ODEJE — PRESITE

BOMBAŽNE

VOLNE

Blago za avtomobilске ponjave in konjska pokrivala; blago za posteljno perilo itd.

RADIOAPARATE, VSE VRSTE

POHISTVA IN VSE, KAR POTREBUJES, DOBIS PRI TRGOVSKEM PODJETJU

TRGOVSKO PODJETJE

IZBIRA TRBOVLJE

S POSLOVNICAMI

»Na Tereziji«

»Pri Radeju«

»Pri Pašu«

»Pri Dežmanu« in

»Pri Rozmanu« - Trbovlje II.

NUDIMO VSEM POTROŠNIKOM V ČASU OD 1. NOVEMBRA DO 30. NOVEMBRA

2 % popusta na vse kupljeno blago

IZBIRA TRBOVLJE

Kaj smo videli na večeru neznanih talentov?

V soboto, 30. oktobra zvečer so nastopili v Delavskem domu v Trbovljah prvič neznani talenti. V 15 točkah se je v pičlih dveh urah zvrstilo na okusno prirejenem odru 9 pevk in pevcev ter 16 instrumentalistov. Zanimanje Trbovelčanov za ta večer je bilo izredno veliko, saj dvorana ni mogla sprejeti vseh, ki so želeli sodelovati pri ocenjevanju nastopajočih.

V prisotnosti komisije, ki so jo izbral poslušalci, so bili v ocenjevanju ugotovljeni naslednji rezultati:

Najvišje število točk je dvorana prisodila mlademu, desetletnemu violinistu Viliju J. a m š k u, ki je za svoj nastop prejel 1320 točk. Drugo mesto so poslušalci dodelili 8-letnemu harmonikarju Ludoviku Dolancu s 1273 točkami, medtem ko so tretje mesto zasledili »penzionisti« — šramel kvartet s 1179 točkami, 1151 točk so poslušalci dali trobentaču Stanetu Taučarju iz Hrastnika, ki je zasedel četrto mesto med tekmovalci, peto mesto pa je dobil harmonikar Ivan Papež s 1136 točkami.

Navedenih prvih pet nastopajočih je prejelo denarne nagrade, ostali pa so bili razvrščeni: 6. moški vokalni kvartet »Zarje« iz Trbovelj s 1103 točkami, 7. Slavi Salamon 1047 točk, 8. Leopold Nadrah in Božo Radenšek 1039 točk, 9. Marija Tomc 1034 točk, 10. Marjetka Gollj 1031 točk, 11. in 12. mesto sta si razdelili Marjana Ulaga in Marija Trost s 1007 točkami, 13. Karel Ratej 992 točk, 14. instrumentalni kvartet iz Hrastnika 895 točk in 15. mesto Mili Kunst s 714 točkami.

Strokovna ocena pa je bila nekoliko drugačna, ker so v njej sodelovali znani trboveljski glasbeni strokovnjaki in ti so izrekli nastopajočim sledečo oceno:

1. mesto so prisodili tudi pri strokovni oceni Viliju Jamšku, 2. mesto Marjetki Golljevi, 3. mesto Ludoviku Dolancu, 4. mesto vokalnemu kvartetu »Zarje«, 5. mesto Ivanu Papežu itd.

Ob prireditvi so njeni aranžerji ugotovili nekaj napak, ki bodo pri prihodnjih nastopih neznanih talentov odstranjene. Te napake so: nepravilno je, da so nastopali in istočasno ocenjevali v enakem merilu otroke in odrasle. V bodoče bodo določili starostno mejo. Prav tako je bilo pogrešno, da so v enakem merilu ocenjevali vokaliste in instrumentaliste oziroma skupine in posameznike ob enem. V prihodnje bodo tudi v tem pogledu napravili ločitev in končno še — da je štetje ocen trajalo predolgo. Tudi to napako bodo v bodoče odpravili.

Da se izognemo vsem gornjim pogreškom, bodo prireditelji pri prihodnjih nastopih neznanih talentov poskrbeli za sledeče: 1. nastop bo prirejen ločeno po starostni dobi; 2. ocenjevanje bo ločeno za vokaliste in instrumentaliste, za zore in posameznike; 3. za dodelitev nagrad bo odločila ocena strokovne komisije, ki bo pred nastopom neznanih talentov objavljena v »Zasavskem vestniku«; 4. da se tudi v prihodnje pritegnejo poslušalci k aktivnemu sodelovanju.

nju, bodo le-ti pri prvem nastopu dajali svoje ocene; te bodo ugotovljene dodatno — tisti poslušalci pa, ki se bodo s svojo oceno najbolj približali strokovni oceni, bodo primerno nagrajeni.

Prireditveni odbor za nastop neznanih talentov sprejema spet

Praznik »Svobode II« v Zg. Trbovljah

Letošnji 29. november, ko bomo po vsej državi obhajali praznik ustanovitve Ljudske republike FLRJ, bodo še posebno slovesno praznovali v Zgornjih Trbovljah. Tamkaj bo DPD »Svoboda II« obhajala dve leti svojega obstoja, dve leti žilavga vztrajnega dela, ki je rodilo lepe uspehe.

Dve leti takšnega dela bo to društvo praznovalo z razvitem svoje zastave kot prvo društvo »Svoboda« v Trbovljah. Že 26. novembra bodo nastopili na samostojnem koncertu tamburaši »Svobode II«, in to starejši in mlajši, ki bodo to pot pokazali, kaj so se že naučili, zlasti mladi tamburaški zbor, ki je začel z delom šele pred kratkim, a igra že kar dobro. akoravno starejših seveda še ni dohitel. Naslednji dan, 27. novembra, pa namerava kolektiv gledališkega odseka odpreti sezono z ureditvijo drame »Pot do zločina«.

Na predvečer državnega praznika, 28. novembra, bo v Domu »Svobode II« slavnostna akademija s sodelovanjem vseh odsekov društva. Ob tej priložnosti bo »Svoboda II« razvil svojo društveno zastavo, prav tako bo na ta praznik ustanovitve dan mladinski godbe »Svobode II«, ki bo na predvečer državnega praznika slavila svojo ustanovitve in oficalen začetek z delom. Ob tej priložnosti bo nadalje gostoval v Trbovljah in se udeležil proslave »Svobode II« tamburaški zbor Radia Ljubljana pod vodstvom dirigenta tov. Šjakoviča.

Za letošnji Praznik republike bomo pohiteli v Zgornje Trbovlje in s številnim obiskom dali priznanje mladi, azilni »Svobodi II«, hkrati pa tudi videli njen napredek. Za »Svobodo II« v Zgornjih Trbovljah lahko rečemo, da je pot, ki si jo je začrtala, pravilna in da bo ob vztrajnosti vseh rodila še razveseljive uspehe.

Nov korak jih bo vodil v dejavnost

Pričakovanje in dnevi, že dolgo želeni, so minili. Začelo se je. Nov korak jih bo vodil v dejavnost.

Pred kratkim, še dober teden ni minil, so se zbrali na prvi pomenek. Kdo? ... Bili so to mladinci pa tudi mladinke, ki so si začeli mladinski gledališki. Pravzaprav »Mladinske dramske sekcije«. Na ta razgovor pa so povabili tov. J. Semeta in tov. Janeza Ostanka. Različni predlogi in izmenjava misli je bil glavni del razgovora. Sli je predvsem za ustanovitev »Mladinske dramske sekcije« pri »Svobodni Center«. Bil je govor o namenu te nove sekcije, o programu in še o raznih drugih težkočah.

Predvsem važen je namen tega gledališkega odseka, ki bo skušal nuditi mladini razna prosta dela, istočasno pa tudi prireditve pod geslom »Veselih večerov«. Po svojih močeh bi pritegnili vse mlade ljudi k pravilnemu in boljšemu izkoriščanju prostega časa.

Sklepali so tudi o prireditvah za mladino širšega obsega, o raznih izletih in ekskurzijah, ki bi se vršile po mladinskih aktivih v sklopu s to sekcijo.

Upravni odbor »Svobode«, ki je izvedel za to dejavnost na svoji redni seji, je bil nemalo presenečen, vendar je velikodušno odobral in zagotavljal vsestransko pomoč temu odseku. Že na naslednjem sestanku je bil govor o izbiri programa. Nekaj se jih je navduševalo za »Zupanovo Micko«, ostali pa so predlagali druga dela. No, vse to je razčistil

znika, 28. novembra, bo v Domu »Svobode II« slavnostna akademija s sodelovanjem vseh odsekov društva. Ob tej priložnosti bo »Svoboda II« razvil svojo društveno zastavo, prav tako bo na ta praznik ustanovitve dan mladinski godbe »Svobode II«, ki bo na predvečer državnega praznika slavila svojo ustanovitve in oficalen začetek z delom. Ob tej priložnosti bo nadalje gostoval v Trbovljah in se udeležil proslave »Svobode II« tamburaški zbor Radia Ljubljana pod vodstvom dirigenta tov. Šjakoviča.

Za letošnji Praznik republike bomo pohiteli v Zgornje Trbovlje in s številnim obiskom dali priznanje mladi, azilni »Svobodi II«, hkrati pa tudi videli njen napredek. Za »Svobodo II« v Zgornjih Trbovljah lahko rečemo, da je pot, ki si jo je začrtala, pravilna in da bo ob vztrajnosti vseh rodila še razveseljive uspehe.

Občini zbor, ki je bil sklican 3. novembra 1954, ob 18. uri v prostorih gledališke sebe v Delavskem domu. Do sedaj se je prijavilo približno 20 članov mladinec in mladink. Usmo, da se jih bo s časom prijavilo še več. Kot dokazujejo dejstva se zdi, da je tudi v Trbovljah precej mladine, ki se zanima in hoče doseči večjo kulturno raven naše doline.

Vsekakor je pozdraviti in čestitati tem mladim ljudem, ob ustanovitvi te mlade »Mladinske dramske sekcije«. Mladinci in mladinke, ki imate smisel in voljo, priključite se našemu odru — ne bo vam žal!

OBVESTILO

Obveščamo vse lastnike psov na področju LOMO Trbovlje, da bo redno cepljenje psov proti steklini dne 10. in 11. novembra t. l. ob 8. uri jutraj v Mestni klavnici.

LOMO Trbovlje

Mesani pevski zbor »Svobode II« Trbovlje

Hrastniški rojak Josip Brinar, šolnik in pisatelj - 80-letnik

Dne 1. novembra t. l., je poteklo osemdeset let, odkar se je rodil po širni Sloveniji znani šolnik in mladinski pisatelj JOSIP BRINAR kot sin hrastniškega rudarja in kočarja v Studencih nad Hrastnikom. Vse svoje življenje je posvetil mladinski vzgoji. Pisal je pedagoške razprave v »Popotniku« in »Pedagoškem letopisu« kakor tudi številne članke v »Učiteljskem tovarišu«. V tem smislu je sodeloval nadalje pri mladinskih listih »Zvonček« in »Vrtec«. Njegove mladinske pripovedke izpričujejo pisatelja zdravega daru za opazovanje narave, pisatelja brez sladkobnih primesi. »Lisica zultorepka«, »Čukova gostilja«, »Medved godrnjač« in »Volk Sivo« so zajeti iz živalskega kroga, ki je mladini tako blizu in drag. Njegove »Pohorske bajke in povesti« pa so marsikoga popeljele v nov svet slovenske zemlje.

Kot pisatelj slovenskih šolskih knjig se je odlikoval v izbiri živih, za mladino privlačnih spisov. Izdal je »Čitanko« in »Zgodovino«. Obe knjigi sta doživeli več izdaj tudi po svetovni vojni. »Slovenska slovnica za obe ljudske šole« ter »Jezikovna vadnica« sta bili knjigi, katerih avtor je bil cel mož, da reši nalogo v pozitivnem smislu za šolo in učence. Kot pisatelj slovenskih šolskih učbenikov je Josip Brinar zavzemal v vrsti pisateljev za

slovensko šolstvo odlično mesto.

Po maturi na učiteljski je jubilat služboval v raznih narodno ogroženih štajerskih krajih. Leta 1906 je bil imenovan za ravnatelja meščanske šole v Postojni, kjer si je postavil najlepši spomenik z neutilnim delom za slovensko stvar na področju šolstva. Bil je ravnatelj na prvi slovenski meščanski šoli, kateri so stavili Nemci v tedanji Avstriji ob vsakem koraku nešteto

ovir. V Postojni se je vnel tudi za lovstvo in mu ostal zvest do zadnjih let. Njegovi prispevki v »Lovcu« kažejo, da je živel od mladih let vedno v stiku z ljudstvom in naravo.

Ob njegovi osemdesetletnici mu želimo vsi Hrastničani in ostali Zasavčani zadovoljen večer življenja v lepem Celju. Odličnemu zasavskemu rojaku in pedagogu čestita tudi uredništvo »Zasavskega vestnika«! L. H.

Vsa kdo naj si igro ogleda

V petek, 5. novembra zvečer, je gledališki kolektiv »Svobode Center« v Trbovljah uprizoril v Delavskem domu dramo mladega pisatelja Vasje Ocvirka »Ko bi padli oživel«. Ta gledališki kolektiv je s to dramo odprl letošnjo odsko sezono. Pod večšo roko režiserja Roberta Pavšaka je to gledališko delo uspelo. Gledalci so se tako vželeli v dogajanje na odru, da je v dvorani vladała grobna tišina, kar v Trbovljah ni ravno običaj.

Gledališka dvorana pa je bila ta večer zasedena komaj do polovice, vendar je lahko vsem žal, ki niso prišli. Vredno je,

da si to dramo vsakdo ogleda ob njeni reprizi.

Vsi igralci so svojo vlogo dobro odigrali, najboljši pa je bil Milko Rak v vlogi Trlepa. — Prav dobro bi bilo, da se za to igro pozanima SZDL mesta Trbovlje in organizira predstave za posamezne delovne kolektive raznih trboveljskih industrijskih podjetij. Take predstave so se v Trbovljah pred leti že prirejele, v zadnjem času pa opustile. Priporočljivo bi bilo, da se ta praksa spet obnovi.

Poudarjamo ponovno, da je vredno, da si to gledališko delo vsakdo ogleda, igralcem in režiserju pa k uprizoritvi čestitamo. — ar.

Ilirske najdbe v Zagorju

Pri gradnji nove betonske ceste v Zagorju so ob vznožju hriba pri Krenčiku našli na staro grobišče iz časov Ilirije.

Ze od nekdanjega Ocepkov hriba znan po bogatih najdbah, ki so bile izkopane v glavnem pri zidanju hiš. Načrtnega izkopavanja teh najdb pa do danes še ni bilo. Kakor vse kaže, se je staro grobišče nekoč razprostrlo od sedanjega Motnikarjeve stavbe do Korbarja. Pri kopanju temeljev za hiše so izkopali več grobov, razno orodje, posode, lončene svetilke in okrasje. Večino teh najdb hrani muzej v Ljubljani.

Pri gradnji nove ceste so bili

do sedaj izkopani trije grobovi. Vsi so bili obloženi s kamnjem. Ob vznožju groba je bila izkopana med drugim lončena posoda, ki pa se je pri izkopavanju precej poškodovala. Ob robu posode se še vidi del ornamenta. Vsi ti predmeti so sedaj v ljubljanskem muzeju.

Mislimo, da bi bil že skrajni čas, da tudi v Zagorju ustanovimo muzej. Nešteto dragocenosti hrani zagorska dolina, ki pa propadajo iz leta v leto. Nujno bi bilo, da vse te zanimive predmete zberemo in jih uredimo, saj so dragocen material, ki priča o bogati zgodovini naše doline.

J. D.

Dobro odrte svinjske kože plačuje

KOTEKS

po din 200

odkupuje tudi kože domačih zajcev

S pravilnim ravnanjem s kožami ob kolinah boste lahko dosegli ceno najboljše kvalitete kož, obenem pa boste pomagali usnjarski industriji do najkvalitetnejših izdelkov!

Vinko Možina:

Majda

(Nadaljevanje)

Glas ji je drhtel od razburjenja. Srepa, masčevalno je strmel v komandirja in nadaljevala: »Ce mi boš dokazal in prepričal, da je res, kar si mi pravkar očitel, potem bom sprejela kazen — vseeno pa se zato ne bom delala užaljen in se skrivala pred tovariši.«

Njen nastop in njene besede so ga zapadle. Ni pričakoval, da se bo pogovor tako razvil. On ji je hotel le pokazati, da je on komandir in da bo v četi tako, kot bo on hotel. Majda pa mu je grozila s partijskim sestankom, z najhujšim, kar mu je lahko prizadejala. Od sprejema v Partijo se je sestankom bal. Na njih so mu tako temeljito izprašali vesti, mu tako jasno dokazali napake, da ni mogel drugega kot molčati in naposled priti. Nekajkrat je porastel, toda uhrval, kakor je bil, se je še bolj zapletel. On ni bil govornik, on ni znal jasno razviti svojih misli, pač pa je preskakoval s predmeta na predmet kakor razposajen zajec po polju, kadar je sit in se mu zdi, da ni kilometra naokrog nobene psa. On je bil predvsem vojak, ki se je v hipu znašel in znal v hipu poiskati najprimernejšo rešitev. Zato je tudi tako mlad postal komandir, zato je postal malce preveč samozavesten in tudi domišljav in še tople graje ni rad poslušal. Majda pa mu je grozila s sestankom! Začu-

til se je kot brodolomec in zdaj je iskal nečesa, da bi privlekel na kopno.

»Začela boš torej s tožarjenjem!« ji je zabrusil v obraz.

»Ne, nisem ena izmed tistih, ki spletarijo,« mu je ponosno povedala. »Nisem jaz pričela. Poiskala sem le pot, kjer bova oba enakopravna in kjer bova oba zvedela, koliko sva kriva.«

Mirko si je grizel ustnice in se prišel nerazumno igrati s petelinom na brzostrelki.

»Ce se že igraš s petelinom, potem te prostim, da obrneš cev v zrak,« ga je z rahlim posmehom opomnila. »Lahko se sproži!«

»Glej, glej! Tudi to veš?«

»Imela sem takšnole reč,« mu je odgovorila in se trudila, da bi posnela njegov glas in se tudi prav tako spočila. »Dobila sem jo od italijanskega oficirja, seveda je revček moral prej v nebesa... Ali lahko zdaj grem?«

»Lahko!«

Spustila se je po travniku navzdol k svojemu vodu, in Mirku, ki je ves čas gledal za njo, se je zdelo, kakor da bi med potjo poplesavala, kakor da bi mu hotela nalašč pokazati, kako brez moči je nad njo. Ko je naposled utonila med borci, se je zleknil na hrbet in se zagledal v oblake. Težke, razjedajoče misli so kalile njegov mir.

Zvečer se je vrnil s tečaja komisar. Mirko se ga je razveselil kakor žejen popotnik studenca; bil je prepričan, da vsaj ta ne bo zapadel Majdinemu vplivu in da bo imel v njem močnega zaveznika. Imel je še nekaj lir in te je hotel zvečer s komisarjem pograt. Posrečilo se mu je pregovoriti komisarja, da je šel z njim. Ob vinu mu je potožil, kar mu je ležalo na srcu in komisar ga je v njegovo veliko veselje razumel. Zadovoljna, vesela sta se proti jutru vrnila v četo. Z jutrom pa se je pričela stroga pripravljenost.

Ceptrav so brigadni obveščevalci povedali, da nameravajo belj izpad, niso mogle patrolje izslediti nič sumljivega. Dan je bil soparen, vroč in Mirko je proti deseti zmogel spavati. Nadomda pa je tišino pretrgal razlaj strojnice Sovražnik je bil pred položajem. Preden so se borci dobro zavedeli, so beli že naskočili. Oglosil se je mitraljez, za njim drugi, toda najbrž so slabo merili, kajti sovražnik je silil naprej. Mirko, ki ga je streljanje prebudilo, je planil pokonci. Nekaj hipov je trajalo, preden se je zavedel in utegnil prepoznati položaj. Sekunde pa so bile dragocene.

Pomočnik mitraljeza, ki je prvi sprožil, se je nepričakovano dvignil in pričel bežati. Za njim je bežal tudi drugi mitraljez. Majda, ki je slutila v tem začetek poraza, se je pognala za nji-

ma in jima presekala pot. Nastavila je mitraljezu puško na prsi: »Najaj!« je besna zavpila. »Najaj, ali pa te ustrelim!«

Majdina odločnost, hrabrost in zaupanje, da bodo zdržali, so tudi mitraljeza opogumili. Vrgel se je za mitraljez in začel žgati po belih.

Mirko, ki je z grča opazil, da jim skuša skupina belih upasti v bok, je skočil k najbližjemu mitraljezu, mu iztrgal mitraljez in planil belim nasproti. Mitraljez, oropan orožja, je vzel pomočniku torbo z municijo in skočil za komandirjem. Za nizko sušilnico sta oba obstala. Mirko je sprožil, kolikor je bilo še v šaržerju, nato pa je vložil nov šaržer v strojnico. Stopil je izza sušilnice in začel stoji streljati po belih. Sele za drugim razalom jih je zaustavil in jih pribil na tla. Potlej pa se je vračal po nove šaržerje.

Mitraljez, ki se je sprva skrival za rido, je postal vse bolj pogumen. Mirkova razposajena hrabrost ga je tako razgrela, da je še sam stopil izza sušilnice. Okrog njiju so žvižgale kroglice, ona dva pa sta hodila po travniku in žgala kot sam vrag. Mirko so pekle roke, a ni izpustil mitraljeza. Čutil je, kako se mu smodijo dlani, pa še vedno ni odnehal. Vedel je, da je samo na njem, če bo četa zdržala na položaju. Ta zavest in pa občutek krivde, ker je zasnil, sta mu vili moči, da je zdržal.

»Se tri imam,« mu je zaklical mitraljez in ga zaskrbljeno pogledal.

»Dovolj,« mu je zavpil Mirko, »ali ne vidiš naše, že jurijajaj!«

Beli so takoj, ko so začutili partizane za hrbtom, začeli bežati. Mirko in mitraljez, ki je bil najbolj pljan zmage, sta tekla za njimi in jim za slovo pošiljala zadnje naboje v hrbet. Sele zdaj je Mirko spustil mitraljez, da je zviška padel na tla. Mitraljez, ki je začuden pobral in je šele zdaj opazil opečeno komandirjevo levico, s katero je mahal po zraku in jo hladil.

»Ali peče?« je z grozo vprašal mitraljez.

»Malo že,« mu je odgovoril Mirko in stisnil zobe.

Počasi, a hrupno so se vračali borci na položaje. Prav med zadnjimi je s svojo desetino prikorakal Tona.

»Tovariš komandir,« je poročil Mirku, »javljam, da smo sovražnika pognali v beg!«

»Ti in tvoja desetina?«

»I, kdo pa drugi,« se je zarežal Tona in ukazal svojim petim borcem voljno.

Partizani so se zbirali v gruče in se živahno pogovarjali o zmagi. Tona pa se je pristilil h komandi čete in z njo premleval bitko. Bil je star partizan in se mu je zdelo naravno, da s stari partizani govori o bitki, posebno še ker je v prvi bitki vodil desetino. Ko so že premleli vse podrobnosti in sta se koman-

dir in pomočnik oddaljila, je Mirko z zadovoljstvom vprašal veseljaka:

»Ona, vaša Majda je pa zbežala...«

»Bežela je za mitraljezom in ga prisilila, da je obstal. Puško mu je nastavila na prsi.«

Mirku je bilo, kot da bi mu kdo primazal klouto. Tako se je bil že veselil, da se bo Majda naposled odkrila, zdaj pa je zvedel, da se je v borbi celo izkazala za hrabo. Ni ni mogel vskladiti njenega — tako se mu je vsaj zdelo — domišljavega značaja s hrabrostjo, ker je bil sam tako trdno prepričan, da ženska ne more biti hrabra. Zato je tudi čez čas rekel Tonu:

»Veš, tisto zaradi puške na prsi ni vredno besede. Napravila je le zato, da bi se postavila, da bi jo vi še bolj slavili. Saj ona ni zares hrabra. Verjemi mi, Tona!«

»Ne vem, če je zares ali ni. To je meni navsezadnje vseeno,« je rekel Tona. »Kar pa je napravila, mi je vseh in jaz jo bom zato še bolj cenil.«

Mirko je užaljen molčal. Tonu je storil marsikatero uslugo in mu je bilo hudo, da je tudi on tako odkrito na njeni strani. Vsa zaradi njega mu ne bi smel tako odkrito povedati, kaj misli. Polagoma je začutil, kako ga je pričelo mrziti in kako mu škelpetajo zobe.

(Nadaljevanje sledi)

Misli ob prosvetni sezoni

Predvsem se moramo izobraževati!

Prišla je jesen, ki s svojimi otožnimi, lepimi barvami ozna-
nja, da gre vsa narava k po-
čitku. V prosvetnih, dozdanih
in nedozdanih domovih, v
skromnih sobah in luknjah pa
se oživlja prosvetno delo. Koli-
ko vrvenja, koliko truda, lju-
beznj in žrtvovanja je treba, da
nastajajo skromni, a zaslužni
uspehi. Pri prosvetarijih pa z
jesenjo nastopa pomlad.

Nekatera društva so že iz-
vedla občne zbornice, druga jih
pripravljajo. Mislim, da ne bo
odveč, če v teh skromnih vrsti-
cah povem nekaj misli, ki so se
mi utirile na nedavnem, dvo-
dnevem zasedanju glavnega
odбора Zveze DPD "Svobode",
in misli, ki sem jih nabral ob
razgovoru s posameznimi ljud-
skimi prosvetariji. Ker je teh
misli več, kot jih prenese pri-
merno dolg članek, jih bom raz-
delil na dva dela, in sicer: na
prosvetno izobraževalnega in
amatersko umetniškega. Začel
bom kar s knjižničarji.

V našem okraju posluje več
knjižnic. Nekatere od teh za
razmere, v katerih delujejo, za
število knjig, ki jih premorejo,
kot dobro poslujejo. Vsaj kar se
tiče prizadevanja knjižničarjev,
smo z njimi v glavnem lahko
zadovoljni. Kljub svoji pomanj-
kljivi strokovni predizobrazbi
ustvarjajo s požrtvovalnostjo in
ljubeznijo, da bi nudili skromno
število knjig kar največjemu
številu bralcev — čudeže. Tudi
tu bi bilo mogoče še marsikaj
izboljšati; morda povsod knjiž-
ničar naj bi bil primeren pro-
svetar, morda ga ljubezen do
izobraževanja še ni povsem pre-
vezla, toda s knjižničarji smo,
kot sem že rekel, v glavnem
lahko zadovoljni. Če kje morda
niste, jih izmenjajte z boljšimi.
Slika pa se izpremeni, če po-
gledamo število knjig, če pre-
listamo njihov seznam. Po mo-
jem mnenju bi morale imeti
knjižnice v štirih centrih vsaj
po tri tisoč leposlovnih zvezkov.
S tem bi knjižnica lahko nudila
nekaj sto izposojevalcem izbiro,
ki bi jih zadovoljila; le s takš-
nim številom knjig bi lahko ve-
čala krog izposojevalcev. Koli-
kor pa mi je znano, so tako
srečni samo v Trbovljah. Tam
je občinski ljudski odbor uvidel
potrebo, da se v knjižnici za-
posli stalen knjižničar, sprevidel
je, da potrebuje knjižnica za
svojo nenehno rast ne samo ne-
kak tisočakov, ampak izdatno
denarno pomoč. In kaj je po-
kazal trboveljski primer: Knjiž-
ničar se z izposojevalnino sam
plača, dotacija gre le za nakup
knjig. Knjižnica premore trenu-
tno veliko število knjig in
ima mnogo izposojevalcev. Čud-
no se mi zdi, zakaj je pri nas,
ko vendar razpolagamo s pre-
cejšnjimi denarnimi sredstvi,
tako težko prepričati nekatere
ljudske odbornike, da je in-
vestiranje za prosveto potrebno in
da se bogato poplača. Zakaj

moramo pri nas prosjačiti okrog
vseh mogočih organizacij, da
zberemo nekaj deset tisočev, s
katerimi komaj malo več kot
obnovimo knjižni fond, ki se je
med letom iztrošil. Zakaj mo-
ra le knjižničarji s tako težkim
srcom čakati na knjižničarski
zakon, ki naj bi denarno stimu-
liral knjižnice. Zakaj se mora-
mo pri nas posluževati ali čakati
na zakon, da bi z zakonom za-
ščitili to, kar je za kapitalistič-
ne države napredno, za socia-
listično družbo je pa takšen za-
kon rahla pega. Morda naša
ljudska skupščina prav zaradi
tega že nekaj let odlašala, da bi
o osnutku tega zakona glasova-
la. Če bi bile stvari urejene,
bi bilo prav, da do glasovanja
sploh ne bi prišlo. Toda pri stan-
ju, kakršno je trenutno, si
prosvetariji želimo, da bi bil ta
zakon kmalu sprejet.

Z dve sto do tri sto tisoč di-
narji komaj polepšamo zunanje
lice kakšne zanemarjene hiše.
Tudi to je potrebno, res. Toda
s tem denarjem bi knjižnice v
naših središčih zaživele polno
živiljenje. Nekaj sto članov naše
skupnosti bi se z relativno
majhnim naporom lahko ne-
nežno izobraževalo. Napredna
knjiga bi govorila sama zase,
izirnila bi iz privatnih zbirk
razne zamašene »Garibaldi«
in podobno navlako. Ne samo,
da bi napredno usmerjala svoje
bralce, knjižnica bi posredno
vplivala tudi na proizvodnjo.
Pri nas smo v nekaterih tovar-
nah prišli do točke, ko ne mo-
remo več naprej. Da se razume-
mo: izobrazba delavcev ni ena-
ka zahtevnim strojem, ki jih
delavci upravljajo; premajhna
izobrazba jim onemogoča, da bi
iz stroja iztisnili, kar bi lahko
stroj dal, ne da bi ga s tem po-
kvarili. Delavci niso v stanju,
da bi osvojili naprednejši, teh-
nično zahtevnejši način proiz-
vodnje; niso sposobni, da bi z
manjšimi napori, izkoristili
napredek tehnike, dosegli ma-
ksimalne storitve. Tu lepa beseda
in dobra volja ne zadostuje več.
Potrebna je širša razgledanost,
potrebna je ljubezen do tehni-
ke. In kdo je bolj primeren,
bolj poklican, da to nudi, kot
knjižar? Seveda pa je treba knji-
go imeti. Vsa knjižničarjeva po-
žrtvovalnost, dobra volja odpo-
ve, če teh nimamo na izbiro. Mi
že imamo moderne, tehnično
urejene tovarne, nimamo pa te-
mu primernih storitev. Zakaj?
Ne znamo! Zakaj ne znamo?
Ker se ne izobražujemo! Zača-
rni krog, ki bi se na mah raz-
trgal, če bi bilo tam, kjer se
o tem odloča, več razumevanja.
In zakaj ga ni?

Poleg knjižnic pa imamo
prosvetariji na razpolago še kup
raznih načinov, s katerimi bi z
večjim prizadevanjem lahko
dosegli lepše uspehe, kot pa
smo jih v zadnjih sezonah. Tu
mislim predvsem na predava-
nje, na razne tečaje itd. Doslej

sta zaživel ljudski univerzi
predvsem v Zagorju in tudi v
Radečah. Tu lahko govorimo o
kolikor toliko rednih predava-
njih, tu imajo predavanja rela-
tivno dober obisk. Drugod pa
je bilo kup poskusov, kup or-
ganizacijskih poskusov, ki so
dosegli trenutne uspehe, kmalu
pa so zaradi pomanjkljivega pri-
zadevanja, zaradi premajhne po-
žrtvovalnosti zamrli in predava-
nja so prenehala. Marsikje se
izgovarjajo: občinstva ni, pre-
davalcev pa imamo dovolj.
Radečani pa pravijo drugače:
občinstvo imamo, manjka pa
nam dobri predavalci! Mislim,
da manjka res dobrih pre-
davalcev. Ni namreč dovolj,
če rečimo kak profesor zemlje-
pisja ali kdo drug meni, da bi
predavanje o luni grozno zani-
mal, precej pisan izbor poslu-
šalcev. Nekoga bi, večino pa
najbrž ne. Posebno pa so pre-
davanja pustila, če jih ne spre-
mlja slika. Neke stara ženica —
mislim da je doma tam okrog
Ptuj — je na seji glavnega od-
bora Ljudske prosvete rekla
preprosto: »Ljudje si slike bolj
zapomnijo«. V tem grmu najbrž
tudi zajec! Ljudje si zapomnijo
slike in dobro, aktualno preda-
vanje. Lahko je dobri predava-
telja, ki bo predaval o čemer
koli. Težko pa je dobiti dobre-
ga predavatelja, ki bo na po-
ljuden način zanimivo predaval
o najbolj sodobnih temah. Za-
to mora imeti ljudska univerza,
če jo že tako imenujemo, skrb-
no izbran odbor, ki bo živo
sledil vsem dogodkom doma in
v svetu in ki bo znal tudi pri-
slušniti želji naših ljudi. Se-
veda bo še marsikaj dobro za-
mišljen poskus splaval po vodi.
Toda naj nas trenutni neuspehi
nikar ne uplašijo. Povsod je
nemrež tako, da pridejo trajni
uspehi le kot posledica in re-
zultat nenehnih prizadevanj.
Vztrajati moramo tudi z deseti-
mi poslušalci. Če bodo naša
predavanja, dobra, bodo sama
govorila za nas in uspeh bo
počasni rasel. V Zagorju so uspehi
predvsem zato, ker si tam že
vrsto let nekaj tovarišev vztraj-
no prizadeva, da bi s predava-
nji izobraževali prebivalstvo.

Nič bolje kot s predavanji ni
s tečaji. Tu in tam naletimo na
kak gospodinski tečaj, tečaj
Rdečega križa, morda še kak
tečaj za pridobitev kvalifikacije
— in smo že zelo pri kraju.
Smotrnega, načrtnega izobraže-
vanja še nismo pričeli. Precej
dalj so prišli v tem pogledu na
kmetih. Tam že vrsto let z
večjim in manjšim uspehom
prirejajo različne izobraževalne
tečaje. Ali je res samo kmetom
izobrazba potrebna? Prepričan
sem, da ni nič manj potrebna
nam delavcem. Če smo doslej
na tem področju spali, zbudimo
se!

Skoraj neprijetno, nerodno mi
je govoriti o čitalnicah. Saj do-
kier nimamo kolikor toliko ure-

jenih knjižnic, je do takrat
težko govoriti o čitalnicah. Tu
so potrebni še primerni pro-
stori, potrebujemo denar in lju-
di, ki bi takšno čitalnico pro-
stovoljno ali honorarno vodili,
potrebujemo primerno opremo
in še marsikaj. Toda v Trbovljah,
kjer imajo že dva kulturna do-
mova, si bodo poleg čitalnice
v mestni knjižnici lahko kmalu
kaj podobnega privoščili.

Tu je nanažano nekaj misli o
izobraževanju. Doslej smo pestili
kot pravimo, samo foruma. Naš
namen je bil kaj prozoren: dajte
denar! Marsikje so denar dali,
seveda ne toliko, kot bi ga mi
želeli in potrebovali. Dali so ga
za prosvetno delovanje. Toda ta
denar so včasih prav nesmi-
selno — po mojem mnenju —
nepravilno razdelili. Toliko ta
sekcija, toliko ta, smo največ-
krat rekli in razdelili. Mislim,
da bo treba v bodoče ravnati
drugače. Vedeti moramo, kaj je
najbolj važno, kaj ima v dolo-
čenem razdobju prednost pred
ostalim. Če se zavedamo, da je
naša osnovna naloga, da ljudi
izobražujemo, potem moramo v
okviru možnosti tudi temu pri-
merno razdeljevati sredstva.
Naj ne bodo knjižnice, preda-
vanja v bodoče tako mačehov-
sko zapostavljena. Res, lepše je
igrati, peti. Toda potrebnejša je
izobrazba. Saj se z igranjem
naprednih gledaliških del tudi
izobražujemo, toda ne v toliki
meri kot s knjigami. Mi lahko
pri skromni sceni vseno igrar-
mo, knjig pa, če jih nimamo,
ne moremo izposojevati.

Članek moramo končati, ker
bo urednik že vihal nos, češ da
je predolg. Zakaj ga ne napiše-
mo na kratko, po novinarsko, bo
dejal.

Na koncu naj še sam enkrat
ponovim glavno misel. Pred-
vsem se moramo izobraže-
vati. Ta cilj naj nas vodi
v tej sezoni, temu cilju mora
biti podrejeno vse drugo. Sezo-
na, ki je pred nami, naj pome-
ni v izobraževanju odločen ko-
rak naprej!

Športno tekmovalje invalidov v Mariboru

V dneh 30. in 31. oktobra se
je v Mariboru srečalo preko 200
invalidov športnikov, med njimi
tudi iz Trbovelj. Tekmovali
so v nogometu, šahu, kegljar-
stvu, namiznem tenisu in stre-
ljanju.

Od Trboveljčanov so bili
uspešni kegljari s 393 podrtimi
kili.

Najuspešnejši so bili Trbovelj-
čani v šahu, kjer so zasedli prvo
mesto s 305 točkami za pol točke
pred ljubljansko ekipo. Naj-
boljši med vsem je bil slepi
Jože Pintarič iz Trbovelj, ki ni
izgubil nobene partije in je zato
dobil posebno nagrado. V strel-
janju Trboveljčani niso bili
uspešni (še pač vidi, da v Tr-

bovljah za zgraditev strelišča
ni denarja.
V namiznem tenisu so tekmo-
vali tudi po kategorijah. Tako
je bil v 4. kategoriji prvi Trbo-
veljčan Fric.

Ob tej priložnosti moramo iz-
reči vse priznanje železniškemu
upravniku, ki je vložil ves svoj
trud za dograditev te brvi čez
Savo. Vrtal in vrtal je pri obla-
steh kot črv, končno pa je po
dolgem nadlegovanju le dosegel
razumevanje oblasti, in tako je
OLO Trbovlje dal na razpolago
potrben cement in železe ter še
precej obljubil. Pa tudi Polšniča-
ni ne bomo pozabili Trboveljčanov.

Od Renk proti Polšniku je pa
vsekakor potrebna nova cesta,
ker je sedanja pot v Polšnik ob
deževnem vremenu precej utrud-
ljiva in jo mora precej delavcev
vsak dan po dvakrat premeriti.
Vas Tepe si je lani zgradila z
lastnimi sredstvi vodovod, tako
da imajo sedaj vsi kmetje vodo
v hiši. Tudi telefon je bil lansko
leto kljub precejšnemu nerganju
dograjen, sedaj pa je že vse
utihnilo, ker ljudstvo uvidi vred-
nost telefona, zlasti še, če se v
kraju zgodi kakšna nesreča in
podobno.

Nova osnovna šola v Polšniku,
naslednica od okupatorja poruše-
ne šole, je tudi v celoti dograje-
na in je lahko v ponos kraju in
okraju, ki je zidanje nove šole
finansirar. Prenovljena občinska
hiša prav tako kaže drugačno
lice. Treba je le, da še dobi po-
trebno notranjo opremo, pa bomo
Polšničani lahko konkurirali z
drugimi občinami. Dosedanjo
največjo sramoto občinskega od-

bora — mrtvašnico tudi že podi-
rajo in je že nakazan kredit za
izgradnjo nove. Tudi nekaj ob-
činskih poti hočejo razširiti v
ceste ter so s temi deli že priče-
li.

Da pa ne pozabimo najvažnejše
pridobitve Polšnika, napeľave
električnega toka, se moramo do-
taktni še te. Lanskoletno akcijo
za elektrifikacijo občine je ljud-
stvo toplo pozdravilo. Marsikateri
občan je z veseljem dal les za
to napravo. No, uspeh ni izostal.
Trije transformatorji čakajo sa-
mo še na naprave, daljnovod je že
do dveh tretjin napet, drogovji za
električno napeľavo v Tepah in
Polšniku pa tudi že stojijo. Tukaj
so se zelo izkazali kmetje iz Tep,
ki so v kratkem času izkopali ja-
me za sto drogov in slednje tudi
že postavili.

Zal pa ni takega razumevanja
za to vprašanje in potrebne me-
sebojne pomoči v polšniški vasi.
Tukaj je nekaj takšnih ljudi, ki
hočejo s svojim rezerviranim za-
držanjem in s pridnostjo drugih
priti poceni do elektrike. Ogledaj-
mo si na primer Janeza Vodenika,
ki kljub temu, da je zdrav in da
ima par konj, ni napravil še
nobene prostovoljne ure in sploh
ni storil za elektrifikacijo niče-
sar. Njemu bi bilo pod častjo, da
bi kopal jame in pomagal po-
stavljati drogove. Ima pa na dru-
gi strani stroje, za katere si bo
gotovo kupil potreben električni
motor. Podoben mož kakor ko-
lar Vodenik, samo z izjemo, da
nima konj, posestva in strojev,
je tudi čevljar Franc Ribič in še
nekaj drugih.

Velika potreba je nadalje, da
bi v vasi Polšnik zgradili vaški
in gasilski rezervar za vodo, za
kar pa vaščani nimajo razumeva-
nja.

Šli pa bomo mimo takih in po-
dobnih ljudi ki hočejo priti na
račun drugih poceni do elektrifi-
kacije toka. Upamo, da jim bo
elektrifikacijski odbor njihovo
rezervirano pošteno zaračunal
in da bodo prizadeti prispevali
še marsikatero prostovoljno uro,
da nam bo čimprej zasvetila
električna luč. Glede finansi-
ranja stojimo pred zelo težavnim
problemom, vendar nam je v
trenutnih težkočah priskočil na
pomoč OLO Trbovlje z odobrit-
vijo potrebne kredita.

Počasi bomo — upamo — te
težave prebredli. Pokazati hoče-
mo, da želimo tudi mi korakati
z duhom časa, da ne bomo slišali
vedno zbadljivih opazk, da ima-
mo v Polšniku posebno republi-
ko.
Cvirnov Peter

v Zidanem mostu, ob 19.30 v
Loki pri Zidanem mostu; v to-
rek, 16. nov., ob 17. uri v Če-
čah.

DOPISUJTE V

„Zasavski vestnik“

S pači na Nemčiji

(Nadaljevanje)

Galerija se nahaja v gradu, ki
jo je dal l. 1420 zgraditi Ludovik
Bavarski. Ingolstadt je bil reziden-
ca Bavarske od sredje 13. do
sredine 14. stoletja Ludovik, ki je
dal sezidati navedenega leta ve-
čino stavb v starem delu mesta,
je 1447. leta umrl v ujetništvu.
Zapreti ga je dal njegov lastni
sin, ker je izgubil vojno. Leta
1539 so zgradili mestno obzidje
in je morala zaradi tega l. 1632
tudi švedska vojska zapustiti
Bavarsko poražena. Tega leta je
— bilo je 3. maja — je Ingol-
stadt oblegel švedski kralj Gu-
stav Adolf, a mu je vojak s stol-
pa gradu zadel konja, ki ga ima-
jo še danes razstavljenega v ga-
leriji. V tej galeriji vidiš nadalje
priprave za mučenje in ubijanje
žensk, v galeriji so razstavljene
tudi bavarske bojne zastave, prav
tako je v njej prikazan razvoj
orožja do l. 1940.

Ingolstadt je znano nemško
vseučilišče mesto, saj je bila v
njem od leta 1472 do 1800 uni-
verza Maksimilijana Ludovika,
od l. 1800 do 1826 je bila univer-
za v Landshutu, od leta 1826
dalje pa je vseučilišče v Münche-
nu.

Galerijo smo morali zaradi po-
manjkanja časa prehitro zapusti-
ti.

In spet smo brali v nemških
časnikih:
»Včeraj popoldne so bili ino-
zemski gostje Mednarodnega
militarnega tabora sprevjeti v
Mestni hiši (Rathaus). S tem spre-
jemom se je tabor tudi oficirno
pričel. Sprejem v Mestni hiši je
potekel v prisrčnem ozračju.
Medtem ko so gostje iz Jugosla-
vije tolažili pozdrave brez vsa-

kih težav, je bilo za Italijane
treba najeti posebnega tolmača.
Ker je bil višji župan Strobl za-
držan, ga je nadomestoval svet-
nik dr. Schweiger, ki je zaklical
zbrani mladini treh narodnosti:
»Upamo, da boste pri nas preži-
velji lepe in morda tudi sončne
dni in da se boste časa, ki ga na-
meravate prežveti pri nas, vedno
z veseljem spominjali.« — Učenec
jugoslovanske skupine se je za-
hvalil za pozdrav v popolnoma
razumljivih nemških besedah in
je podaril Dedierjevo knjigo »Ti-
to — končno smo bili povab-
ljeni k majhni zakuski v nebo-
tičnik.«

Težko smo zaspali prvo noč
pod šotori, saj nismo bili va-
jeni pogradov.

V torek popoldne smo si
ogledali znamenite cerkve v
mestu. V eni izmed njih je ta-
bernakelj, za katerega so Ame-
ričani po drugi svetovni vojni
ponujali 100 milijonov mark, a
jim ga niso hoteli prodati. —
Popoldne je bilo na vrsti ko-
panje v Anwaldseu.

V sredo smo obiskali ingol-
stadtsko tobačno tovarno, ki iz-
dela mesečno 100 milijonov ci-
garet. Iz tisoč kilogramov izde-
lajo milijon cigaret. Poleg ca-
rine na uvožen tobak dobi
državna blagajna še 10 odst. od
prodanih cigaret, tako da pre-
stavljajo tobak in tobačne to-
varne glavni vir dohodkov re-
publike. Tobak uvažajo iz Ju-
goslavije, Afrike, Amerike in
Turčije. Ravno tisti dan so do-
bili pošiljko jugoslovanskega to-
baka iz Karamoše, ki so nam
ga seveda takoj pokazali.

Cene cigaret so različne. No-
vost za nas je bila, da ne pro-

dajajo cigaret v škatlicah po
20 kosov, pač pa po 6, 8, 10
ali več cigaret, kolikor se jih
pač dobi za 0.5 ali eno marko
in več. Cigareta »Victoria«, ki
je podobna naši »Dravici«, stane
6 kosov pol marke, ostale ciga-
rete pa so seveda dražje. Po-
letji poraba cigaret ni velika, a
se zato pozimi zelo poveča.

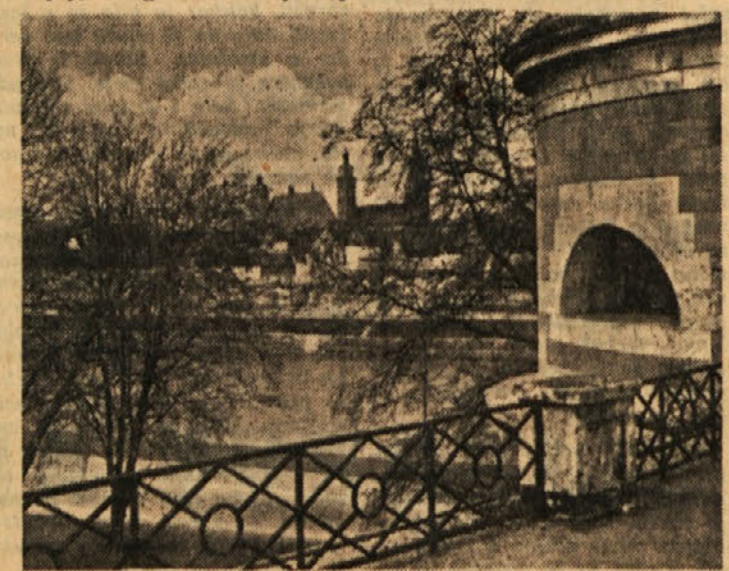
V tobačni tovarni delajo le
pet dni v tednu in to po 10 ali
9 ur dnevno, tedensko skupno
48 ur. Ob sobotah in nedeljah
pa prireja tovarna izlete v bliž-
njo in daljno okolico. Strojnik
v tovarni zasluži 2,50 mark na
uro. Najvišja plača za moškega
kvalificiranega pričlenega delav-
ca znaša 2,60 mark na uro, naj-
manjši zaslužek pa je 1,68 mark
na uro; ženske pa zaslužijo po
1,29 mark na uro. Večina delav-
cev in delavk ima južno v to-
varniški kantini, kjer stane
kompl. kosilo le 0.68 mark.

Morda bodo tega ali onega
zanimale cene strojev, ki pro-
izvajajo cigarete. Najcenejši

stane 100.000—260.000 mark.
Vodstvo tovarne nam tudi ni
pозabilo pokazati knjižnice,
gardrobe in kantine. In še ne-
ko prednost smo opazili: vsak
delavec, ki dela v tovarni, vzame
pri vstopu v službo svoj
karton in ga potisne v avtomat-
ično uro, ki udari na karton čas
vsakodnevnega prihoda delavca v
tovarno. Isto se ponavlja pri od-
hodu iz službe. Tako lahko do
minute točno kontrolirajo de-
lovni čas delavcev in delavk.

Kosili smo v »Despag« — v
kantini tovarne tekstilnih stro-
jev v Ingolstadtu. Kar pa nas
je že v začetku iznenadilo, je
bilo to, da je na zemljevidu
sveta, ki je bil izdelan l. 1949,
naša država označena z grbom
stare Jugoslavije. Prav tako je
bila v seznamu zastav še stara
jugoslovanska zastava.

Po kosilu smo si zelo na-
tančno ogledali tovarno. Kosilo
v njej stane 50—55 pfenigov;
kdor pa dela še zvečer, dobi

Pogled na del mesta Ingolstadt (ob Donavi)

večerjo brezplačno. Zanimivo
je nadalje, da v tej tovarni
lahko en možki streže osmim
strojem, v njej je zaposlenih
okrog 3000 ljudi, vsako leto pa
sprejmejo še 220 vajencev, od
katerih jih 50 najboljših ob-
držuje v tovarni, ostali pa si mo-
rajo poiskati službo po konča-
nem šolanju drugod. Vajenec
zasluži mesečno od 48—96 mark,
monter v tovarni pa dobi te-
densko plačo 180—200 mark. —
Kot zanimivost bi še omenil,
da smo v tovarni videli Afgan-
istanca, ki je tam praktical.
Država Afganistan je postala
po drugi svetovni vojni
trg za nemške industrijske iz-
delke in pošiljajo zato domače
ljudi na prakso v tužino.
Prav tako je tudi zanimivo, da
stane stroj za proizvodnjo nyl-
lon in perlon nogavic 160 do
180 tisoč mark.

V četrtrek smo v nadaljeva-
nju našega programa napravila
z avtobusom izlet v Eichstätt,
kjer smo najprej obiskali poli-
cijsko šolo. Z velikim zani-
manjem smo opazovali te ljudi pri
športu na odlično urejenih igri-
ščah. Nato smo si ogledali pre-
vojni park, delavnice, strelišče,
gospodarska poslopja itd. Po
kosilu pa smo odigrali medna-
rodno košarkarsko tekmo z mo-
štvo Policijske šole iz Eich-
stätt, ki se je končala z 31:17
(15:17) v našo korist. V našem
moštvo so se borili za zmago
slednji igralci: Mahkovec, Do-
lanc, Kovač, Kotar, Bernot,
Hauk in Lipovšek.

Popoldne smo si ogledali mu-
zej v Willibaldsburgu, kjer se
nahajajo izkopanine iz rimskih
časov. Ogledali smo si tudi vo-
dnjak v gradu, ki je po pripo-
vedanju vodil globok 76 me-
trov, v katerega so Nemci ob
koncu druge svetovne vojne
skrilj vse mogoče stvari, od
orožja do uniform. Na gradu

živijo danes samo še begunci iz
Poljske, Češke, Madžarske in
drugih držav vzhodnega bloka.

Za zvečer nam je napovedal
svoj obisk jugoslovanski gene-
ralni konzul, ki je že prejšnji
dan obljubil svoj prihod, a ga
je v zadnjem trenutku prekli-
cal. Skoda, da ga tudi v četrtrek
ni bilo. Bil je službeno zadržan.

V petek popoldne smo se od-
peljali z avtobusom v mesto na
ogled tovarne motorjev in av-
tomobilov »Auto Union«. To-
varna je začela s produkcijo
leta 1948 v majhni baraki in so
dnevno izdelali le po en mo-
tor. Danes izdeluje tovarna v
Ingolstadtu motorje za 125, 175
in 250 ccm. Dnevna produkcija
znaša danes 370 motorjev, in to
90 po 250, 170 po 175 in 110 po
125 ccm. Popoldne smo si ogle-
dali še mestno pivovarno, ki
dnevno izdela 200 hektolitrov
piva in 80 ton ledu.

V soboto popoldne smo si za
zaključek našega bivanja v In-
golstadtu ogledali še gimnazijo.
Ob tej priliki je direktor tam-
kajšnje gimnazije izročil v spo-
min na obisk mesta Ingolstadt
trboveljski gimnaziji lepo sliko
mesta.

Solstvo je v Nemčiji drugače
urejeno kot pri nas. Pouk na
osnovni šoli traja osem let, na
obrti štiri leta, na kmetijski
nadaljevalni šoli prav tako štiri
leta, a na gimnaziji devet let.
Vsaka gimnazija ima svoj lastni
kinoprojektor, zato predvaja
vsaka gimnazija redno vsak te-
den filme. Solška knjižnica ima
21.000 šolskih knjig, ki jih kupi
za šolo država. V knjižnici naj-
deš vse polno knjig verske vse-
bine, ki so potrebne za pouče-
vanje verouka v šoli. Zato ni
prav nič čudnega, da smo našli
v fizikalni dvorani gimnazije na
mizi Novi testament.

(Nadaljevanje sledi)

Eno uro sprehoda

V letošnjem januarju in februarju je tudi v litijski kotlini zapadlo precej snega in pritisnil je hud mraz. Ker na našem vrtu nisem opazil nobenih ptic — celo vrabcev ne, ki so se vsi korporativno preselili v začetku februarja, da pogledajo vreme nekoliko toplejše, sem se napotil nekoga dne v začetku februarja da pogledam, kako je z našimi pticami zunaj ob cestah in v obrobni gozdovih. Se vsako leto so prišli pozimi na moje okno na obisk škinkavci, velike sinice in plavčki, letos pa ni bilo nobenega.

Na poti proti Ponovičam sem opazil le malo svojih ljubljencev. Tudi nad vse ljubkih dolgoropk tega dne ni bilo, ki sicer prihajajo v jatah do petnajst vsak dan na isto mesto in skoraj natanko ob isti uri.

Sele ob železniškem nasipu, kjer je sneg že skopnel, sem videl nekaj strnadov in tri škinkavce. Mudili so se v plevele in ga obirali, ki ga je ob železniških tirih vedno dovolj. Škinkavci so bolj plašni, strnadi pa lahko opazujejo in puste človeka zelo blizu. Večkrat, ko greš mimo njih, niti ne odlete. Strnadi so zaradi zapadlega snega prišli v dolino iz više ležečih krajev, škinkavci — samci pa so bili najbrž gostje s severa. Pravijo, da ni še povsem dokazano, da li samci naših škinkavcev ostanejo čez zimo pri nas, samice in mladiči pa da se odselijo. Vse kaže, da se selijo tudi samci naših škinkavcev. Prejšnja leta je bilo škinkavcev in strnadov v litijski okolici mnogo več. Zakaj jih je bilo letos tako malo? Pet, šest rumenih strnadov, dva mala strnada in trije škinkavci — kje so ostali drugi?

Tudi dve veliki sinici sta se oglašali v grmovju ob Savi in iskali hrano. Nekje v hribu je zategnjeno vlekle svoj »tsi-tsi-tsi« neutrudna in živahna pezdica. Ne vem, zakaj ima ta mična in koketna gospodična tako nespodobno ime. Tudi »muza« ji pravijo, pa tudi to ime se ji ne poda. Zakaj ji ne bi rekli »nunca«, saj se vedno potepa z zalimi meniščki, ki imajo tako lepo belo liso na tilniku. Sploh imajo nekateri naši veseli in lepi ptički taka neprimerna, skoro grda imena, kakor n. pr. vrbja listnica, drevna cipa, beloritka itd. Ali jim ne bi mogli dati lepša, bolj domača imena, ki bi se bolj skladala z načinom njihovega življenja?

V takih meditacijah zagledam našo ljubko taščico. Dolgo že nisem videl taščice — menil sem, da so odpotovale vse na jug. Ena sama je bila. Pod gostim grmom je bilo kopno in mokro — in tamkaj je iskala črve. Kje so sedaj njene tovariške? Bodo li srečno prebile zimo? Tudi taščice love nekateri brezsrčni ptičarji na zimnice; to so zanke iz konjske žime, da si večkrat od strahu polomijo nežne nožice.

Tako srčkane so naše taščice in tako velike in globoke oči imajo! Mišlim, da imajo taščice med vsemi pticami najlepše oči. Neprestano bi jih človek gledal in se pogovarjal s takšno

ljubko stvarco. Kako mило, prijazno zna pogledati takale mala taščica: vso njeno ljubezen, vse njeno hrepenenje bereš v njenih globokih očeh.

Ko sem se vračal domov, sem zagledal nad Svibnjem mogočno kanjo. Gotovo je bila samica, ker je bila tako velika. Pri ujedah so samice vedno večje kot samci. Kanjo ali mišarja že v zraku lahko takoj spoznaš po repu. Kratak je, na koncu širok in okroglo odrezan. Kragulj ima tanjši in daljši rep. Oni dan mišar ni mijaval; letal je s hriba na hrib, se usedal na drevesa, pogledaval okoli sebe in spet odletel. Krasno plove ta ptica visoko v zraku. Tudi po več minut ne zamahne s peruti. Pravijo, da si včasih privoščijo tudi kakšnega ptička. Mogoče, ali le v stiski, sicer pa je kanja največji sovražnik in zatiralec miši. Tega dne je bila kanja sama. Pet dni prej sem videl nad Ponovičami pet kanj, dve večji in tri manjše: očitno starši z otroki. Najbrž so se vadili v lovljenju. Tudi to je treba naučiti ptičji podmladek, ker ne zna loviti samo iz nagona. Tudi mačica se mora od matere naučiti loviti miši in vrabce, drugače bi se ji tako zgodilo kakor zadnjič sosedovi mali mucki.

Bilo je toplo popoldne. Vrabci so se zadovoljno mršili in obirali na nizki češplji. Ta ali oni je tudi malo zadel. Kar zagledam mačko, ki pleza počasi in ogleduje na vse strani po tem drevesu. Celo vrabci so začudeno gledali, kaj naj bi to pomenilo. Nikamor niso odleteli. Gotovo so mislili, da se gre tudi maček gret na drevo, ker je lezel tako očitno. Da pleza na drevo, da bi ujel kakšnega vrabca, jim niti na misel ni prišlo, kajti za tako neumne jih mucka zaradi njihovih večletnih izkušenj vendarle ni mogla imeti. Ko pa so vrabci opazili, da se mucek po željivo ogleduje po njih, in uvideli, da res kuje hudobne naklepe, kako bi enega ali drugega ugrabil, so mu pričeli celo nagajati. Začeli so skakati z veje na vejo, vedno bliže k njemu, in ga obletavati. Mucek se je prihuil malo k veji, misleč, da ga tako nihče ne vidi, in čakal na plen. Hudobni vrabci pa niso hoteli dati miru. Mucek je splezal že skoro na konec veje, kjer je malo prej še sedel vrabec, in se čudil, da ga ta ni počakal — vsaj tako bi sklepaj iz vsega njegovega vedenja. Le malo je manjalo, pa bi bil mucek štrbunknil na tla. — Slednjič se mu je le posvetilo, da je neroden, da ni postopal pravilno. Osrmočen je med veselim živčavom vrabcev spet splezal na tla in jo odkuril domov. Mislim, da si je maček ta pouk dobro zapomnil, ker ga pozneje nisem več videl na tisti češplji, dasi je bilo tam še vedno polno vrabcev. Če bi znal mucek loviti vrabce nagonsko, ne bi doživel takšne sramote.

Ko sem se bližal domu, sem zaslišal iz hoste klic detla. Stopil sem bliže. Opazil sem ga na močni, visoki bukvi. Bil je brez repa. Takoj sem se spomnil tistih dveh fračarjev, ki sem jih našel pred

božičem v gozdu, ko sta s fračo in lokom streljala ptice, kjer je starejši fant priznal, da je nekaj dni prej delu na drogu električne napeljave odbil rep.

To in še drugo opazil v prosti naravi v eni uri, ko je malo ptic. Kaj pa vidiš in slišiš šele, ko pride pomlad, ko se ogrejejo drobna srčeca naših pticov pevcev in ko se ptički vrnejo in žinjijo — to pa poskusi doživeti sam!

Naš obveščevalec

Obvestilo

Pododbor Združenja rezervnih oficirjev v Trbovljah opozarja vse rezervne oficirje mesta Trbovlje na strokovno predavanje „Moderno orožje JLA“ (vrste, delovanje in učinek orožja),

ki bo v četrtek, 11. novembra t. l. ob petih popoldne v klubski dvorani na Vodah.

Vsi rezervni oficirji so obvezni, da se udeležijo tega predavanja, ki je zanimivo in aktualno.

Opominjamo vse člane, da bomo vse neupravičene izostanke obravnavali disciplinsko.

Obzor

Predavanje Ljudske univerze

Ljudska univerza v Trbovljah II obvešča vse matere in ostalo

Počitnice so za nami in delo je v telovadnici TVD »Partizana« sneti zaživo. Redna telovadba se je pričela že 1. oktobra, vendar se posamezni oddelki še niso formirali vistem številu, kot so se predstavili trbovelski javnosti na letnem telovadnem nastopu. Zlasti je opaziti, da mladinke kakor tudi članice letos še niso našle poti do telovadnice, kar dela vadijskemu zboru resne skrbi. Če hočemo pričeti z intenzivno pripravo za zimsko telovadno akademijo, potem je nujno, da

občinstvo, da bo v četrtek, 11. novembra 1954, ob 5. uri popoldne predavanje dr. Kržišnika »O pravilni prehrani dojenčkov in predšolske mladine« v Domu »Svobode II« v Zg. Trbovljah.

Vsi vljudno vabljeni!

Prirreditelji

NAJDENO

Našel se je znesek denarja. Dobi se na Trgu revolucije 13. pritiče desno.

ŠIVALNI STROJ »Univerzal« dobro ohranjen, prodam. Naslov v upravi lista.

1000 zapornikov čikaške prisilne delavnice se je uprlo zaradi tega ker so jedli trikrat tedensko — klobase. Uporniki so demolirali delavnice zapora in povzročili na več krajih požare.

Telovadnica trboveljskega Partizana je zaživela

pričnejo z redno telovadbo oz. vajami vse tiste članice in mladinke, ki so lansko telovadno sezono sodelovale. Po tej poti vabimo ne samo vse dosedanje telovadke, temveč tudi vse tiste mladinke in mladince, ki imajo veselje do splošne telovadbe in ostalih športnih disciplin. TVD »Partizana« v Trbovljah bo namreč v letošnjem zimskem času ojačeno gojiti tudi ostale veje telesnovzgojne dejavnosti, kot so n. pr. odbojka, košarka, namizni tenis, smučanje itd. Najštevilnejše so točasnno po leg cibanov zastopani pionirji in pionirke.

Zaradi pregleda vseh oddelkov in telovadnih rekvizitov ter obrazložitve oz. določitve načrta dela je bil prejšnjo sredo v telovadnici sestanek vseh telovadskih članov »Partizana«.

Upravni odbor in vadijski odbor bosta storila vse korake, da tudi v zimskih mesecih pritegnemo v telovadnico čim več šolske in pošolske mladine. Ravno tako bosta posvetila vso pazljivost vadijem in prednjakom, da bodo lahko nemoteno vzgajali telovadečo mladino in starejše telovadke.

Upravni odbor društva je nadalje sklenil, da bo še letos uredil in popravil pročelje telovadnega doma in skontal dela pri izgradnji kegljišča na letnem telovadišču.

Vadijski odbor je sestavil telovadni urnik, ki ga objavlja-

mo, da bi ga poznali vsi tisti, ki se želijo vključiti v vrste TVD »Partizana«, kakor tudi starši otrok, ki že redno prihajajo v telovadnico.

Telovadni urnik izgleda takole:

V ponedeljek: od 16. do 17. pionirke I; od 17. do 18. pionirke II; od 18. do 19.30 mladinke; od 19.30 dalje članice. — **V torek:** od 16. do 17. pionirji I; od 17. do 18. pionirji II; od 18. do 19.30 mladinci; od 19.30 dalje članice. — **V sredo:** od 16. do 19.30 prosta telovadba; od 19.30 dalje starejše članice. — **V četrtek:** od 16. do 17. pionirke I; od 17. do 18. pionirke II; od 18. do 19.30 mladinke; od 19.30 dalje članice. — **V petek:** od 16. do 17. pionirji I; od 17. do 18. pionirji II; od 18. do 19.30 mladinci; od 19.30 dalje člani. — **V soboto:** telovadna dvorana prosta za morebitne telovadne in druge prireditve. — **V nedeljo:** v dopoldanskih urah prosta telovadba.

Z dobro voljo in sistematičnim delom bo TVD »Partizana« tudi v zimskem času odigral tiisto vlogo telesnovzgojnega voditelja in učitelja, ki mu jo nalaga družbena skupnost v sedanjem obdobju izgradnje socializma. Izvev dvoma pa je, da morajo društvo pri njegovem plemenitem delu v vsakem pogledu podpreti tudi vsi ostali družbeni politični in oblastni činitelji.

S. G.

Gospodinje, nahitite. ugodna prilika!

Trgovsko podjetje

„ŽELEZNINA“ TRBOVLJE

sporoča vsem potrošnikom, ki bodo v času od 15. pa do 30. novembra kupovali v poslovalnicah „Železnina“ Trbovlje

Z GOTOVINO

da bodo imeli pri nakupu

3% POPUSTA

Vsem potrošnikom pošilja iskrene čestitke k prazniku

29. NOVEMBRU

Kolektiv in uprava „Železnine“ Trbovlje

Mira Pucova:

TIHA VODA

Roman

Kako krivično je to! Bog je krivičen! Je zakrčila iz razbirljivih globin svoje duše. Pritiskala si je nohte v dani, grizla si ustnice, da je začutila silni okus svoje krvi, s pestmi se je tolkla v čelo, da bi ji se telesna bolečina preglušila duševne muke. Toda zanj ni bilo odrešenja, ni se mogla udati v svojo usodo. Ko je to spoznala, si je silno zaželela takojšnjo smrti.

Zdrznila se je. Široko je razprla svetle oči. Da, kupila bo strihnina — toda zase!

Ali ji ni Feliks prepovedal, iti z doma? S tujim hrupnim smehom se je zasmejala in skoraj nekam laglje ji je postalo, da se je sploh še lahko smejala. Kakšna prepoved pa je veljala še zanj — po tej odločitvi? Planila je kvišku, nekeje je našla klobuk in si ga zavzela pod brado. Iz navade se je nagnila nad zrcalo, čudeč se sama sebi, da se v tem času ni še bolj spremenila. A četudi ni ugotovila, da so ji kodri osiveli in je nagubana v obraz, bi je to ne moglo več zadeti. Zanj je bilo vse brez smisla, zanj ni bilo ničesar več!

V teh petnajstih letih, ko je potrebovala nadomestka za notranjo praznino v sebi, je pač

visoko cenila udobje in gospodskost svojega doma, ljubila je tišino na svojem vrtu, cvetlice in ptičje petje v akacijah. Bila je ponosna na svojo nakičenost, s katero se ni mogla primerjati nobena druga ženska v dolini, na negovano čistost svojega telesa in na blesk svoje kreposti. Toliko je bilo reči, ki se jih je oklepala in ki so ji bile vredne, zdaj pa se ni utegnila ob ničemer več ustaviti...

V njej se je razblinjal občutek za resničnost in z nekim divjim zanosom se je otrsela še poslednjih spon, ki so jo vezale. Za to pa ji je bilo potrebno samo še eno. In s strastnim, prepričljivim šepetanjem si je jela ponavljati besede: »Julijus me ne ljubi, Julijus me ni nikoli ljubil«.

Ne, ni imela dokaza za to, da bi se bil pehal za njo iz drugega razloga, kakor pa zaradi neke zaljubljenosti, a to ni bila ljubezen. Se dolgo ne! Toda ta misel ni povečala njenega obupa niti njene bolečine. Nasprotno, zdaj šele je bila Agata prosta vsega zemeljskega, kakor je svoboden odtrgan list, ki je spaval v vetru.

Sla je skozi lepo opravljene sobe, kakor da jih ne vidi. Njen vrt ni bil več njeno tiho zato-

čišče — bil je le tuj košček zemlje, ki jo je dolgočasil. In ko je hitela po poti, kakor hitro je le mogla, niti vedela ni, katero jopico je ogrnila in ali je sploh oblečena — lahko bi bila tudi gola.

Hotela je k padarju Mušhauserju, pri katerem so lovci lahko nakupili strihnina, prodajal pa ga je tudi zanesljivim gospodinjam zoper mišjo in podganjo zalego.

Sonce tega jasnega dopoldneva jo je žgalo v obraz, ko je skoro tekla po cesti proti postaji. Ona, ki je vselej tako varovala belino svoje polti, bi se bila še večeraj prestrašila, da bo zagorela. A zdaj ji je bilo to vseeno. Jutri je ne bo več. Zanj ne bo ne sonca več, ne jasne neba ne hrupa rudniške železnice, ne vonja kovačnika, ki cvete ob obronku gozda. Svetli lesk dneva, živigane metuljev, valovanje trave v vetru — vse to bo utonilo zanj v večni noči. In bila je začudena, da bo tako, ni pa ji bilo žal.

Sla je naprej, nogo so je nesle, da sama ni vedela kako, le to si je želela, da bi že kmalu bila pri postaji, kjer je imel Mušhauser hišo. Samo mirna mora biti, da nihče ne bi povdomil... Ustavila se je, da bi se zbrala. Pritisnila si je ob pesti v prsi in si je rekla: Hočem biti mirna!

Nihče ji ne sme videti obraza, dokler se ji ne posreči, da bi se smehljala! Ukrcnila je ustnice. Morala se je smehljati, pa če bi je pri pričelo bilo za-

rad tega konec! Ah, kako je to bolelo, smehljati se, kako strašno je bilo, stopiti naprej z lahkotnim korakom, kakor da gre na veselico! Toda šlo je.

Nekdo jo je dohitel. Hotela je pobegniti naprej. Kajti ona ne more zdajle z nikomer govoriti — bala se je tega. Kaj res ne morem? se je vprašala. In začutila je, da ji je tudi to mogoče. Odločitev, da se bo končala, ji je dajala neko nadčloveško silo. Zdaj, ko ni nič več šlo, tudi nič več ni bilo nemogoče! Lahko se je ozrla, lahko je šla počasi, vljudno, abotne besede so ji kar same vrele na ustnice. Začutila je neko divjo radost spričo misli, da se ne more tako pretvarjati.

In obrnila je glavo, da bi videla, če se ji bliža kateri od njenih znancev.

Uzrla je Julijusa.

Padala je. Kakor da sanja, je padala v prepad, na dnu katerega se bo morda prebudila ali našla smrt. Videl in sluh sta ji prešla, srce se ji je ustavilo. Zaprla je oči, kajti zdela se ji je, da bo zdaj zdaj umrla. Toda ni umrla, živela je in se je vrnila v resničnost, kakor se vračamo z daljnega potovanja in nam je v domačem kraju sleherna, tudi brezpomembna podrobnost ljuba.

Ko je spet pogledala, se je začudila, kako živ je bil občutek v njej, da stoji na cesti in je trdna zemlja pod njenimi nogami. Ob cesti je dremal belj glog, slišala je vršanje

ptičjih peruti, veje so se preigibale v vetru, zrak je trepetal od sonca, vse je živelo. Tudi ona je živela, a zdaj je hotela živeti z vsakim vlaknom svojega telesa. Kar tresla se je od pohlepa po življenju. Odpila je ustnice: čutila je toploto sonca, kakor da jo pije.

Toda Julijus je po vsem videzu hotel mimo nje, kajti gledal je v tla, kakor da je ne vidi. Ah, zimski hlad je padel na vse to sonce, mračne sence so se zgrinjale nad iskrenim zelenjem...

»Kam pa tako hitite, Julijus?« ga je vprašala in glas ji je zvenel kakor glas neke tuje ženske.

Ko se je Julijus tistega dne vrnil z Mlake, je šel naravnost v svojo sobo in je prespal ves dan in vso naslednjo noč. Njegova mladost si je poiskala leka v spanju — ko pa je končno vstal, spočit in svež, kakor da nikoli ni bil pijan, se mu je zdelo vse, kar je bil doživel, kakor neprijetne sanje. Dejal si je sicer, da bi se po vsej pravici moral sramovati tega, kar se je pripetilo, toda v svoji notranjosti se ni ničesar sramoval. Kar na lepem se je otrsela svojega bremenja, ki se mu je prejšnji dan zdelo neznosno težko. To mu je bilo tem lažje, ker je trdno sklenil, da se bo poboljšal. Nu, če pa bo v bodoče takšen, kakor sta ga želela videti biter in Francka, potlej si pa sme beležiti vse grehe na račun, ki ga je zaključil — in pozabiti nanje.

Z dobrimi sklepi je pregnal tudi misel na Agato. Francka ni

zaslužila tega, da je lazil za kakšno drugo žensko. Nenadoma se mu je zazdelo, da sliho ljubi Francko in da je vse drugo bila le blodnja. Počutil se je silno pametnega in prečiščenega; tako lahko mu je bilo pri duši, da bi najraje kar zane! Toda biter bi mu zameril, če bi neel po vsem tem, kar se je zgodilo! In z obrazom skeanega grešnika je stoval Julijus zjutraj v trnovino in je od časa do časa vzdihnil tako težko, da se je biteru strašno smilil.

Vsa dela v trnovini je opravljal z verno, ki je imela skoraj nekaj mučenškega; čakal je, da ga bo biter ozmerjal, toda biter ni rekel nič in Julijus je čezdaleč više dvigal glavo in čezdaleč počasneje mu je deo šlo od rok. Ko ga je biter poslal s tovrnim listom na postajo, da bi dvignil tam neko robo in jo po možnosti naložil Parashovemu hlapcu, si je že zažvižgal.

Dan je bil preveč lep, da bi se moral udajati kateremu drugemu kakor vsemu razpoložljemu. Ko se hiter skozi Mlake, se je sam sebi muzal. Imel je srečno lastnost, da je lahko pozabil na sleherni neveselosti in veselo je mahal z rokami, kakor da nikoli ni bilo Sirkove Zofke. Stori je mimo Novotnovje vile. Niti ozri se ni tja gor in žarek samovšečnosti, da se je lahko premagal, mu je pogrel srce.

Nenadoma pa je zagledal pred seboj Agato, ki je hitela v isti smeri kakor on.

FIZKULTURA IN ŠPORT

6 točk za revarske klube

RUDAR : ALUMINIJ 6:2
V predzadnjem kolu nogometnega prvenstva Slovenije je moštvo Rudarja zmagalo proti Aluminiju v Kidričevem s 6:2. Trenutno je Rudar na drugem mestu za Soboto, ki ima dve točki več. Le izdatna zmaga Rudarja v nedeljo v Trbovljah proti velenjskemu Rudarju in poraz Sobote proti Nafti mu še lahko omogoči prvo mesto. Odločitev bo padla v nedeljo.

BRATSTVO : DRAVA 4:1 (0:1)
Bratstvo iz Hrastnika zmaguje tudi na tujem terenu. V nedeljo so dosegli proti Dravi v Ptujju lepo zmago s 4:1.

PROLETAREC : KOVINAR (Store) 2:1 (2:1)
Tudi moštvo Proletarca je bilo uspešno na tujem terenu in je premagalo Kovinarja v Štoreh z 2:1.

Branik II : Rudar II 5:2.
Kovinar (M) II : Proletarec II 3:2.
RUDAR (Hrastn.) : BRATSTVO II 5:2

TUDI V MALEM ROKOMETU NE GRE

BRANIK (Maribor) : RUDAR 18:13 (7:6)
Zdaj se, da igra tudi v malem rokometu prvo violino mariborski »Branik«, proti »Rudarju« je zmagal zanesljivo z doka, visokim rezultatom 18:13. Ponesrečenost postava je bila tudi dejansko vzrok poraza. First, ki je bil v голу, bi bil boljši, če bi igral v napadu, kot je igral v drugem polčasu. Sicer je pa tudi res, da je treba postaviti v moštvo igralce, ki znajo streljati na gol, ne pa take, ki se tega bojijo.

SKUPŠČINA NOGOMETNE ZVEZE SLOVENIJE
V bodoče tekmovanje po conah

Ljubljana, 8. nov. (Tanjug).
Na skupščini Nogometne zveze Slovenije so včeraj razpravljali o sistemu tekmovanja v prihodnji sezoni. Sklenili so, da bosta v conskem tekmovanju sodelovali prvo- in drugoplasirana ekipa hrvatsko-slovenske lige in prvaki slovenske lige. V primeru, da se bo Odred plasiral v I. zvezno ligo, pa bi v conskem tekmovanju sodelovali prvo- drugo- in tretjeplasirana ekipa hrvatsko-slovenske lige in prvaki Slovenije. Poleg tega je bila formirana mariborsko-celjsko-varaždinska podzvezna liga, v kateri bo šest moštev iz Hrvatske in Slovenije ter ljubljansko-primorska podzvezna liga z desetimi udeleženci. Na skupščini je bila tudi izražena solidarnost s stalnim predstavnikom upravne odbora Nogometne zveze Slovenije na sestanku v Beogradu s predstavnikom UO NZJ.

ZENSKI ROKOMET
Rudar : Svoboda (Ljubljana) 4:6
Dobrna : Brežice 4:2

Le uspeh trbovelskih šahistov

V nedeljo, 31. oktobra, so v Celju odigrali II. brzoturnir slovenskih mest. Udeležilo se ga je 15 mest, ki so bila razdeljena v tri skupine. Na brzoturnirju so sodelovali tudi šahisti iz Zasavja, in sicer iz Trbovelj, Zagorja in Hrastnika. V prvi skupini so igrala moštva iz Ljubljane, Raven, Tržiča, Novega mesta in Trbovelj. Trboveljski šahisti so v predtekmovanju zaigrali nezanesljivo in dosegli sledeče rezultate: Ljubljana : Trbovlje 7:1, Novo mesto : Trbovlje 3:5, 4:5, Trbovlje : Ravne 4:5, 3:5, Tržič : Trbovlje 1:5, 6:5. Vrstni red je naslednji: Ljubljana 28,5 točk; Trbovlje 16,5 točk; Ravne 14,5 točk; Novo mesto 14,5 točk; Tržič 6 točk.

V finale so se uvrstila prva tri moštva. Hrastnik in Zagorje sta igrala v tolažilni skupini šestih moštev. Vrstni red v tej skupini je bil: Radovljica 27 točk, Novo mesto 25 točk, Hrastnik 24,5 točk, Zagorje 17,5 točk, Tržič 12 točk in Sežana 6,5 točke. V finalu so zaigrali trboveljski šahisti precej bolje. Odlično je igral Ado Tausič, ki je dvakrat premagal mojstrskega kandidata Benedičiča iz Ljubljane. Lepo zmago je dosegel nadalje France Gerželj, ki je premagal mojstrskega kandidata Cudermana iz

Šahovska simultanka mojstra Puca

Šahovski mojster Stojan Puc iz Ljubljane, ki je v soboto igral simultanko v Hrastniku proti 26 šahistom, si je pridobil 22 zmag, štirikrat pa je moral remizirati. V nedeljo pa je mojster Puc gostoval v Trbovljah, kjer je v dvorani hotela »Turlist« nastopil proti 33 šahistom, članom šahovskih sekcij »Rudarja« in »Svobode«. Po štiriurni borbi je mojster Stojan Puc zmagal na 21 deskah, devetkrat je remiziral, trikrat pa je bil poražen, in sicer je izgubil partije proti Oprešniku, Stribarju in Zaublju.

V nogometni tekmi je reprezentanca Atletskega kluba Klavdivar premagala reprezentanco Atletskega kluba Odred z 2:1 (2:0).

Pionirski katček

Nagradni magični kvadrat za pionirje

	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					

Vodoravno in navpično 1. pismo; 2. jed; 3. um, razsodnost; 4. žensko ime; 5. vrag.

Črke: AAAAAA, B, D, EE, II, M, NN, OO PP, RR, SS, TT

Rešitve nam prinesite ali pa pošljite po pošti do nedelje, 14. novembra opoldne. Izžrebani pionir bo dobil za pravilno rešitev spet lepo knjigo v spomin.

Rešitev nagradne računske naloge

Zadnjič smo našim pionirjem zadali nalogo, po kateri lahko višino hrasta, ki je rasel na travniku in metal lepo senco po travi, izračunajo oziroma zmerijo z metrom, ne da bi bilo treba komu plezati na drevo in meriti višino hrasta na ta način.

Kako so torej pionirji, ki so bili na izletu, to napravili? Zelo enostavno. Rekli smo, da je imel učitelj, ki je bil s pionirji na izletu, s seboj popolno palico, na kateri je imel z zarezo zaznamovano višino 1 metra. Po naročilu učitelja, ki je postavil svojo palico na tla pokonci in držal pri zarezi na palici svoj prst, so pionirji torej v travi natanko videli, kako dolga je senca do tam, kjer je učitelj držal svoj prst na palici. Pionirji so po navodilu učitelja skočili do bližnjega leskovega grma in od tamkaj prinesli s seboj leskovo palico, ki so jo v grmu odrezali. To palico so pionirji položili v senco, ki jo je delala palica v travi, nato pa jo natanko tam, kjer se je videla senca učiteljevega prsta, odrezali. To je bil sedaj pravilni meter za pionirje za merjenje sence, ki

Več pozornosti izobraževalnemu delu

V Hrastniku je bil v nedeljo občni zbor »Svobode I«, na katerega je prišlo veliko število članov in gostov. Po izčrpnih poročilih in obširni diskusiji je občni zbor sprejel sklepe za nadaljnje delo v društvu, predvsem pa je bilo na tej skupščini poudarjeno, da mora »Svoboda« posvetiti večjo pazljivost splošnemu izobraževalnemu delu med članstvom.

O občnem zboru bodo še poročali.

Kino »Svoboda« - center Trbovlje I.
(Delavski dom)

bo predvajal dancs, v sredo, in jutri, v četrtek, ameriški barvni film

KAPITAN HORACIO
Od petka do ponedeljka je na sporedu ameriški film

SAMO NASH
V nedeljo dopoldne izredni spored — francoski film

POLKOVNIK CHABERT

Kino »Svoboda« Trbovlje II.
bo predvajal domači film

HISA NA OBALI
Razpored predstav bo razviden z lepakov.

v območju okrajnega sodišča močno razpasla in bo mogoče le s takimi strogi kaznimi omejiti ta kazniva dejanja.

ZALIL IN OBREKOVAL JO JE

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je moral zagovarjati Vinko Z., rudar, stanujoč v Trbovljah-Zabjek št. 20, ker je meseca aprila med službenim časom v rudniški separaciji v Trbovljah trdil, da ima tovarišica L. M. oženjene moške in ker je le-to kakšno uro pozneje na istem mestu zalil s prostaškimi izrazi. Obtoženec je s tem storil kaznivo dejanje obrekovanja ter kazensko dejanje razžalitive in je bil zato obsojen na 6000 din denarne kazni ter na plačilo stroškov kazenskega postopka v znesku 1160 din. Obtoženec se je na sodišču sicer zagovarjal, da očitanih dejanj ni storil, vendar je sodišče sprito dokazov prišlo do prepričanja, da je obtoženec kriv, zaradi česar je izrekel kazn, ki je ostra, vendar pravična, zlasti glede na značaj in obseg kršitve pravne dobrine časti.

Delavski svet in upravni odbor

zadružnega podjetja „AGROTEHNIKA“, export-import, LJUBLJANA

sporočata:

Po predpisih Uredbe o zunanjem trgovinskem poslovanju (Uradni list FLRJ štev. 54/53) in odločbe Zveznega sekretariata za gospodarstvo se podjetje reorganizira tako, da se iz sedanjega podjetja formirajo naslednja štiri nova podjetja:

I.

Zadružno podjetje „Agrotehnika“, export-import

Sedež podjetja: LJUBLJANA, TITOVA CESTA 29 — tel. 30-305

Vrsta gospodarske delavnosti:

izvoz in uvoz ter prodaja kmetijskih strojev, orodja in rezervnih delov ter sredstev za pospeševanje kmetijske proizvodnje;

V sklopu podjetja posluje:

1. Trgovina z rezervnimi deli in tehničnim materialom Ljubljana, Gosposvetska cesta 3, telefon 21-658.

2. Trgovsko predstavništvo, Beograd, Karadjordjeva ulica 71, telefon 26-652.

Podjetje bo prevzelo vse posle sedanjega oddelka I — uvoz in prodajo. Tekoči račun pri Narodni banki štev. 604-T-405.

II.

Zadružno podjetje „Kooperativa“, export-import Ljubljana

Sedež podjetja: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 6
telefon 21-053, 23-058, 20-377

Vrsta gospodarske delavnosti:

izvoz lesa, lesnih in gozdnih sortimentov ter izdelkov domače obrti.

Podjetje bo prevzelo vse posle sedanjega oddelka II — izvoz lesa. Tekoči račun pri Narodni banki štev. 604-T-408.

III.

Zadružno podjetje „Gruda“, export-import

Sedež podjetja: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 6 — tel. 20-365

Vrsta gospodarske delavnosti:

1. izvoz: živina, prašiči, konji, perutnina, jajca in perje;

mleko, mlečni izdelki;

sveža in predelana zelenjava;

trstika, plodovi za hrano itd.

2. uvoz: plemenska živina.

V sklopu podjetja posluje:

1. zbirna baza za odkup jajc, Sentjur pri Celju, telefon šte. 25;

2. zbirna baza za odkup jajc, Križevci pri Ljutomeru.

Podjetje bo prevzelo vse posle sedanjega oddelka III — izvoz živine in posle oddelka V — kmetijski pridelki.

Tekoči račun pri Narodni banki štev. 604-T-406.

IV.

Zadružno podjetje „Agroindus“

Sedež podjetja: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA C. 6 — tel. 20-143

Vrsta gospodarske delavnosti:

projektira in organizira proizvodnjo namakalnih ter hladilnih naprav za kmetijstvo ter naprave za kletarstvo in prehrabeno industrijo ter ostale stroje.

Podjetje bo prevzelo vse posle sedanjega oddelka IV — tehnična služba. — Tekoči račun pri Narodni banki štev. 604-T-407.

Nova podjetja poslujejo od 1. novembra 1954

Kmetovalci, zadružniki, kmetijska posestva, kmetijske zadruge in ostali interesenti!

Zaradi reorganizacije sedanjega podjetja »Agrotehnika«, ki je ves čas svojega obstoja zasledovala politiko pomoči kmetijstvu — se v bodoče obračajte na novo formirana podjetja, ki so prevzela od sedanjega podjetja vse zunanje, trgovinske in ostale dejavnosti.